

Rechtskundig Weekblad

Verschiјnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

ANNEESSENS EN DE OPSTAND VAN 1718 TE BRUSSEL.

Rede uitgesproken door Mr Albert CLERENS op de plechtige openingszitting van het Vlaamsch Pleitgenootschap der Balie van Brussel, gehouden op 14 December 1935.

I. — POLITIEK-SOCIALE EN ECONOMISCHE TOESTAND DER ZUID-NEDERLANDEN IN 1715

Toen met den Vrede van Utrecht (1713), de Conventie van Rastatt (1714) en het Barrièretractaat (1715), het Oostenrijksch Bewind in onze streken inzette, was de toestand alhier in menig opzicht uiterst somber.

De laatste Spaansche koningen, van wien Mignet mocht zeggen :

« Filips de IIIe, Filips de IVe waren geen koningen — Karel de IIe was zelfs géén mensch, » (1) hadden van uit Madrid onze Gewesten beheerd als een colonie, door tusschenkomst van roofzuchtige en onbekwame gouverneurs.

Met weemoed staren we tijdens deze sombere dagen naar de intusschen vrijgevochten Nederlanden, die in ongemeten rijkdom hun economische en politieke macht zagen aangroeien.

Met weemoed gaan onze blikken naar het Noorden, dat aan de spits van de beschaving, zijn macht over alle werelddeelen gelden deed en de glorierijkste periode van zijn geschiedenis doorleefde.

De vrijgevochten Nederlanden, waar Wetenschap, Kunst, Letterkunde — óók onze Letterkunde! — in eigen taal — óók onze taal — hun vleugels ongehinderd mochten uitslaan, waar internationale

politiek werd gevoerd, terwijl bij ons, waar met de naar het Noorden uitgestooten Vlamingen, een zeer bedrijvig deel onzer bevolking was heengegaan, het engste provincialisme heerschte.

Dat de Vlaamsche uitwijkelingen in den opbloei van het Noorden een niet gering aandeel hebben gehad, is een troostend bewijs, dat het verval in de Zuid-Nederlandsche gewesten slechts het gevolg was van de noodlottige levensomstandigheden.

Bracht de XVIIe eeuw voor de lage landen aan de Zee, in het Noorden een gouden eeuw — in het Zuiden bracht ze een eeuw van onheil.

SOCIAAL-ECONOMIE

Sociaal-economisch waren vooral het einde der XVIIe en het begin der XVIIIe eeuw droevige geschiedkundige perioden.

Gansch ons sociaal-economisch leven was ontredderd.

Terwijl, eenerzijds, de strijd tusschen de Habsburgers en de Vallois, onze Gewesten tot een politieke arena had omschappen en onze streken overrompeld werden door soldaten van allerhande nationaliteit, werd, anderzijds, elk initiatief op gebied van handel en nijverheid gesmoord door de protectionistische politiek, gevoerd in Noord en Zuid.

De Schelde bleef gesloten.

De handel ging te niet.

De nijverheid was een eeuw achteruit.

Het geldwezen was uitgeput, en de inwoners te arm om de noodige belastingen op te brengen en te voldoen aan de militaire opeischingen. (2)

Elke krachtingspanning vanwege de Brusselsche of Antwerpsche nijverheidswereld werd door tusschenkomst van de Noord-Nederlanden in de kiem gesmoord. (3)

Op het platteland werden de oogsten verwoest en de vruchten onder den voet vertrapt, in de steden bracht het gevecht onrust en vernieling.

De economische crisis was oorzaak van nijpende werkloosheid en diepe ellende.

Ontslagen soldaten en vaandielvluchtigen organiseerden zich, en trokken op avontuur van streek tot streek, om er te plunderen, te moorden en te branden. Benden bedelaars togen als boosdoeners van dorp tot dorp, van klooster tot klooster, paraat om uit alle omstandigheden munt te slaan.

De armoede was zóó groot, dat door een verordening van 10 October 1713, tegen de toenemende bedelarij de verbanning, de geeseling, het brandmerk en bij herhaling, de doodstraf werd uitgevaardigd.

POLITIEK

Politiek was de toestand verward en hopeloos.

Verwarring heerschte in het Algemeen- zoowel als in het Gewestelijk Bestuur; er bestond geen tucht, noch in de gerechterlijke, noch in burgerlijke zaken. (Van Ruckelingen, *ibid.*)

De Nationale Instellingen: De Staten-Generaal en de door Keizer Karel gestichte Collaterale Raden, die, vooral sedert de samenzwering der Edele in 1632, totaal werden genegeerd (4), waren praktisch vervangen door willekeurig samengestelde Juntas, die op bevel van Madrid handelden.

Verdreven uit de hoogere politiek, zocht men zijn toevlucht tot de Provinciale en Gemeentelijke instellingen, aan wien in eigen sfeer zekere initiatieven werden gelaten — onder meer het recht te beslissen over het heffen van belastingen.

Voorals in Brabant hadden de drie standen — adel, geestelijkheid en steden — hun vrij beschikingsrecht over de geldmiddelen vollediger dan elders bewaard, en waren de steden er in geslaagd een ruime autonomie te behouden. (5)

Jaarlijks moesten de Staten van Brabant beslissen over het heffen der belastingen op het onroerend goed, en zesmaandelijks over het leggen van taksen op wijn, bier, vleesch en graan; beslissing, die, om geldig te zijn, de volledige eensgezindheid moest meedragen van de drie standen.

Zulks liep meestal niet van een leien dak.

Indien de afgevaardigden van geestelijkheid en adel ter zitting van de Staten van Brabant onmiddellijk konden beraadslagen en toestemmen, steeds op voorwaarde: «mits den derden Staat volgevoorders, of te andersints niet», dienden de afgevaardigden van de steden de zaak voor te leggen aan de Gemeentelijke vertegenwoordiging, die in haar schoot besliste.

Drie steden kwamen in aanmerking: Brussel, Antwerpen en Leuven. De andere steden en dorpen hadden geen medezeggenschap.

Ziehier, hoe het er b.v. te Brussel toeging:

De Gemeentelijke vertegenwoordiging was samengesteld uit:

1° *Het Magistraat*, met eenerzijds de «amptman» en de «Lieutenant Amptman», vertegenwoordigers van den Prins en als dusdanig hoofd van Politie en Schepenbank, deze benoemd voor het leven; en anderzijds, een Eerste Burgemeester, 7 Schepenen en 2 Schatbewaarders, jaarlijks genomen uit de 7 geslachten, alsmede een onder-Burgemeester, 2 ontvangers en 6 Raadsleden, jaarlijks genomen uit de Natiën.

2° *De «Weyden of Breden Raad»*, waarin oorspronkelijk zetelden al de gewezen burgemeesters, onder-burgemeesters, schepenen, schatbewaarders, ontvangers, raadsleden of dekens van de «Laken-gilde» — onverschillig of ze tot de geslachten of de natiën behoorden. — Hun getal werd in 1619 beperkt tot 72 en in 1700 tot 24.

Tot 1700 diende elke beslissing genomen met de volstreckte meerderheid van de stemmen der leden, nadien slechts met de volstreckte meerderheid der aanwezige leden.

3° *De 9 Natiën*, samengesteld uit de 148 dienende dekens der 49 ambachten en neringen. (6)

Hierbij sloot zich aan een consultatief lichaam: de «achterraedt», waarvan tot 1528 bleven deel uitmaken al de gewezen dekens, soms 5 à 600 in getal.

Getal dat in 1528 werd beperkt tot 148, enkel en alleen nog de aftredende dekens, en in 1700 werd gebracht op 49, zijnde één aftredende deken per ambacht.

De samenstelling van de gemeentelijke vertegenwoordiging geeft reeds een gedacht van den kruisweg, die een vraag tot subsidies moest afleggen.

Het magistraat, eerste lid van den derden staat, stemde eerst. De invloed van den Prins was hier groot en zulke beteekende, afwezigheid van oppositie.

Daarna besliste de «Weyden of Breden Raad», wiens gemengde samenstelling min of meer neutraliseerend werkte.

De 9 Natiën echter met hun «achterraedt», die in laatste orde moesten beraadslagen, werkten hortend en stootend en brachten meestal de zaken op stelten.

Hun weigering sloot in zich, verwerpen van de gevraagde subsidie in de Staten van Brabant, waar de toestemming der drie Staten onontbeerlijk was, met het gevolg dat twisten en moeilijkheden met de regeering onvermijdelijk volgden.

De geschiedenis van Brussel tot in 1719 is een keten van lokale twisten en troebelen, ontstaan naar aanleiding van een vraag tot heffen van lasten, troebelen die op bepaalde oogenblikken een bijzonder ernstig karakter vertoonden.

Bijaldien dergelijke onlusten in de XVIe eeuw talrijk waren geweest (1531, 1532, 1556, 1564, 1569, 1578), in de XVIIe eeuw werden ze chronisch: 1619, 1657, 1662, 1669, 1674, 1680, 1681-82, 1683-84-85, 1692, 1698 en vooral 1700. (7)

Geen enkel vraag om subsidies of zij gaf aanleiding tot onverkwikkelijkheden.

En of het hier ging om de democratie? Neen! De ambachten en neringen hadden den zin der democratie uit de middeleeuwen verloren en klampten zich slechts vast aan een vorm, waarvan de inhoud langzamerhand was verdwenen. (8)

Daar waar de Boergondisch-Habsburgsche heerschers zich beriepen op het recht — het recht der legisten — en de rede, op het algemeen welzijn, daar beriepen de Provinciën en Steden — en in de steden de standen en groepen — zich uitsluitend op de oude privileges, op de traditie, zonder meer. (9)

«De vrijheid voor hen was het privilege: elkeen eischte het voor zich op: de Gemeente tegenover den Prins, de ambachten tegenover de Gemeente of de andere ambachten, en elkeen was steeds bereid ze met de wapens te verdedigen.» (10)

En toch: indien de voorrechten vaak de opvolgende regeeringen tot veel omzichtigheid noopten, de invloed van provinciale en gemeentelijke autonomie was quasi nul, en leidde tot geen tastbare resultaten.

Het eenige gevolg er van was, dat het eng particularisme, dat onze gewesten scheidde, deze tot onmacht doemde, hetgeen uitlegt dat op bepaalde historische oogenblikken ze hun lot moesten in handen laten van vreemden, die er met den dobbelsteen over beslisten.

Néén, aan groote politieke vraagstukken haakte zich het tegenstribbelen van de Brabantsche standen nooit vast, hoogstens aan locale belangen, meestal louter tegenzin om belastingen te stemmen.

Vaak ging het om onberedeneerde en kleinzielige eischen, zoodat het niet verwonderen kan, dat de regeering — naar gelang de omstandigheden — zich noodgedwongen verplicht zag, in te grijpen of haar toevlucht te nemen tot expedienten en maatregelen, die langzaam maar zeker alle politieke macht der Gemeente zouden fnuiken. (11)

Zoo was de toestand op het einde der XVIIe

eeuw, wanneer door een toevallige omstandigheid — de beschieting van Brussel in 1698 — de Keuren en Vrijheden, die in een toren achter slot en grendel, onder schimmel en stof van archieven, bedolven lagen, wéér het licht zagen, geordend werden en uitgegeven onder den titel «Luyster van Brabant». (12)

Deze uitgave werd met buitengewone geestdrift onthaald en de Privileges, die zich nu in ieders handen bevonden, werden aangeleerd als een tweede A B C. (13)

Dronken van overmoed, dachten de ambachten en neringen, dat de gouden middeleeuwen terug keerden, en dat op een oogenblik, dat de absolutistische theoriën en de heerschappij van Lodewijk XIV bij alle regeerders opgeld maakten.

De strijd om het privilege kende zulkdanige heropflakking, dat een reactie onmogelijk kon uitblijven.

We zijn in het begin van het jaar 1700.

Ten einde twee Schepenen van het magistrat te verwijderen, beriepen de natiën zich op een Charter van 1481, klaarblijkelijk in onbruik geraakt, en waarbij ongetrouwen tot het bestuur van de Gemeente niet werden toegelaten.

Gerechtvaardigden eisch, beweerden ze, want: «Ongetrouwen kennen noch de vaderlijke liefde, noch de huiselijke zorgen van den familievader; zij missen de teergevoeligheid, die noodzakelijk is voor de burgers, die dienen beschouwd als kinderen van de stad... De publieke fondsen zijn trouwens niet in veiligheid in handen van ongetrouwen, die gewoonlijk meer losbandig en verkwistend zijn, dan deze die moeten zorgen voor vrouw en kind.»

Dit eigenaardig incident, dat kenschetsend is voor de mentaliteit der natiën, werd oorzaak van een lang konflikt, waarin de natiën ten slotte het pleit wonnen.

Hun overwinning, echter, was van korten duur.

De Keurvorst van Beieren, die enkel had toegegeven omdat hij zich niet voldoende gesterkt voelde door troepenmachten, greep weldra in, op een wijze die meer dan ontvullend moet hebben gewerkt.

Op strenge wijze werd den durf en den overmoed van de natiën bestraft. Hun aanvoerders zwaar veroordeeld en verbannen, en een bijkomend reglement van 12 Augustus 1700 — waarop voortaan de natiën ieder jaar den eed zouden afleggen — kortwiekte op gevoelige wijze de rechten van den derden stand. (14)

Alle verzet was gesmoord, de ambachten en neringen waren vernederd.

Te neer geslagen, zinden ze op wraak, hopen op gunstiger tijden.

Deze onlusten waren het voorspel van den op-

stand, waarbij Deken Anneessens op tragische wijze aan zijn einde zou komen.

II. — DE OPSTAND DER NATIEN

De politieke gebeurtenissen, die zich tot aan de slagen van Ramillies (1706) en Malplaquet (1709) hadden opgevolgd, schonken aan de Staten van Brabant nieuwe hoop en nieuw leven.

« En attendant les ordres du roi, schrijft Pirenne (15), ils se hâtaient de prendre en main le gouvernement du pays, heureux de s'arroger ainsi un pouvoir qu'ils n'avaient plus exercé depuis la révolution du XVIe siècle.

Dans la naïveté de leur provincialisme, ils semblaient s'imaginer que les alliés n'avaient combattu que pour le maintien de la Joyeuse Entrée. »

Het werkelijk contact met de Oostenrijksche regeering, reeds doordrongen van de begrippen der verlichting, zou hun spoedig en voorgoed ontuchtteren, en dat niettegenstaande de verplichting, aangegaan door Karel VI, bij het sluiten van het Barrièretractaat, de integriteit der Zuid-Nederlanden te eerbiedigen en de bestaande privileges te erkennen.

Misnoegd over de financiële lasten van het Barrièretractaat, gaf de stad Antwerpen in 1716 het teken van het verzet der natiën, verzet dat naar Brussel zou overslaan.

Ten einde de kosten van den oorlog te dekken, bevond de regeering zich in de noodzakelijkheid ten titel van subsidie, de twintigste penningen aan te zuiveren voor 1714-15.

Antwerpen weigerde beslist hierin toe te stemmen en gaf als reden op: armoede en ellende.

Daar de reden gegrond voorkwam aan von Königsegg, den toenmaligen gevolgmachtigde minister, werd de stad Antwerpen kwijtschelding verleend.

In kennis gesteld van deze toegeving, volgde automatisch de weigering van de stad Brussel, zoodat von Königsegg zich ook hier verplicht zag toe te geven.

Aangemoedigd door deze eerste overwinning, dachten de Brusselsche ambachten en neringen, dat het uur gekomen was om weerwraak te nemen op de gebeurtenissen van 1700, die nog frisch in ieders geheugen lagen.

Markgraaf von Prié had ondertusschen von Königsegg opgevolgd als gevolmachtigd minister van Prins Eugene van Savoie, goeverneur onzer gewesten.

Dadelijk voelde hij aan, dat de wrevelige houding der natiën verwikkelingen na zich zou slepen, en ten einde zulks te voorkomen, was de eerste maatregel, waartoe hij besloot, de vernieuwing der gemeentelijke vertegenwoordiging.

Hij hoopte op ruimere zienswijze met nieuwe menschen.

Tusschen de nieuw-gekozenen verschijnt Anneessens op het podium, als dienende deken der Nikolaas-gilde.

Anneessens, die tot een der gegoede burgerstanden van Brussel behoorde, was een eenvoudig man, die om zijn minnelijken omgang de achting genoot van eenieder.

Door de ambten die hij had bekleed — de naam werd reeds vermeld in 1700 — en door zijn ambacht — meester schaliedekker en Spaansche leerstoelmaker — was hij in de gelegenheid geweest betrekkingen aan te knopen met personen uit alle standen. (16)

Ervaren in de keuren en vrijheden der gemeente, was Anneessens dikwijls de voorspraak geweest van het volk. Zijn wijsheid, zijn welsprekendheid, zijn onverschrokkenheid, zijn onbesproken handel en wandel, hadden hem boven al de andere boetmeesters (17) der natiën doen uitmunten, zoodat de invloed op zijn medeburgers zeer groot was. (18)

De publicatie van den «Luyster van Brabant», met de keuren en vrijheden van de natiën, had op Anneessens een zoo geweldigen invloed uitgeoetend, dat hij het zich tot een plicht als burger aanrekende den strijd aan te gaan voor de gemeentelijke vrijheden.

De «Luyster van Brabant» was zijn «Credopugno».

Geen wonder, dat onder de leiding van Anneessens de gisting in den derden stand, in plaats van te verminderen, verergerde.

Tot groote verbazing van Prié, bracht de vernieuwing van het derde Lid der stad grootere onrust.

Uitgenoodigd op 2 Juni 1717 tot het afleggen van den eed op het bijkomend reglement van 12 Augustus 1700, weigerden de nieuwgekozenen beslist.

Als reden gaven ze aan:

1° Dat het gegeven reglement nooit werd goedgekeurd door Karel II, koning van Spanje.

2° Dat het slechts werd toegepast tijdens het onwettig beheer van Filips V, en als nieuwigheid aanzien. (19)

3° Dat het slechts werd uitgevaardigd door den Raad van Brabant, in tegenstrijdigheid met een decreet van de Aartshertogen, die voor zich en hun opvolgers, hertogen en hertoginnen van Brabant, het recht hadden voorbehouden de innerlijke organisatie van de stad Brussel te wijzigen.

Deze motieven, voorzeker opgesteld na gemeenzaam overleg, lieten niet na, indruk te maken op de regeering, doch niet op Markgraaf von Prié, die doordrongen van de begrippen van absolutisme en, bijzonder jaloersch van zijn gezag, geen tegenspraak dulde.

« Les privilèges octroyés par les souverains, opi-

neerde hij, ne l'ont été que sous la condition de la fidélité des peuples. Ceux-ci doivent être déchus de leurs privilèges, du moment qu'ils n'accomplissent pas cette condition. » (20)

Met één slag poogde hij den weerstand der natiën te breken.

Daartoe bekwam hij van den souverainen raad van Brabant (21) twee decreten: één van 11 Juni 1717, waarbij bevel werd gegeven den eed af te leggen op het reglement van 12 Augustus 1700, onder bedreiging van vervolging als naar rechte, en één van 24 Juli 1717, waarbij werd bepaald, « dat voor den teyt ende soo lange als by gebreck van prestatie van den eedt, in dese vermeld, het derde lidt deser stadt nyt en heeft geexpteert nochte en sal exteren, alle de resolutiën by de twee eerste leden genomen volle uytwerckingen moeten hebben al oft de selve by deliberatie ende toestemminge van de dry leden deser stadt souden genomen ende gesloten syn. »

In «mentae curiae» gehouden, op verzoek van den raad, tot 17 September 1717, werden inmiddels minnelijke pogingen aangewend om de dekens te overreden.

Niets echter kon baten: noch de aansporingen van den voorzitter van den Hoogen Raad van Mechelen, noch de tusschenkomst van den Aartsbischof van Mechelen, noch den wensch uitgedrukt door Prins Eugene van Savoie, noch de bedreigingen of beloften van Prié, noch het bevel van den Keizer zelf.

De standvastigheid, de hardnekkigheid der dekens was zoo groot, dat de regeering zich genoodzaakt zag op alle punten toe te geven.

Met leede oogen moest Prié, die zich had uitgesproken voor afschaffing van het derde lid der stad, aanzien dat de dekens den ouden eed aflegden (26 Juni 1718) en dat de twee decreten van den Raad van Brabant werden vernietigd (19 Juli 1718).

Ongelukkiglijk voor de natiën, die niet nalieten tijdens de jaarlijksche kermis van de stad, hun overwinning op luisterrijke wijze te vieren, raakte de leiding der beweging uit hunne handen.

Het treuzelen en aarzelen van Prié ten overstaan van het heftig verzet der gilden — van Juni 1717 tot Juli 1718 — bracht de stad in rep en roer.

Gebruik makend van de verbittering, die bij de massa heerschte, ging het gepeupel aan het muiten, aangedikt door «het gespuis», «de fielen» en de bedelaars, die speciaal hiervoor naar de stad waren gekomen.

Bloedige botsingen hadden plaats en de tusschenkomst van Anneessens en burgerwachten kon niet verhinderen, dat talrijke huizen werden geplunderd

en vernield, o.m. het hotel van den Raad van Brabant en de Kanselary.

Deze uitpattingen gaven Prié de gelegenheid om in te grijpen en zijn wraak te koelen.

Een der oorzaken, die hem tot hiertoe weerhouden hadden geweld te gebruiken, was geweest het klein aantal soldaten, waarover hij beschikte.

Herhaaldelijk had hij den keizer om troepenversterking verzocht, doch door zijn oorlogen in het Oosten was deze in de onmogelijkheid geweest hierop in te gaan.

Thans was het oogenblik uiterst gunstig.

De Vrede van Passarowitch, dien een einde stelde aan den oorlog met de Turken, liet aan Karel VI toe, een deel van zijn troepen naar Brussel te sturen.

Hetgeen geschiedde.

Nauwelijks waren enkele regimenten in de stad aanwezig (begin 1719) of Prié deed de dekens verzamelen en gaf hun bevel, op straf van verbanning en verbeurd verklaring hunner goederen, den eed af te leggen op het reglement van 1700.

Zooals te verwachten was, weigerden deze formeel, om reden dat den eed, afgelegd op 26 Mei 1718, als goed en geldig diende aanzien.

Dit volstond voor Prié om op te treden.

Onmiddellijk gaf hij opdracht, de dekens aan te houden wegens hoogverraad.

Hij wilde er toe overgaan zonder eenige formaliteit, naar het voorbeeld van den keurvorst van Beieren in 1700, doch de staatsraad, waaraan hij dit bevelschrift voorlegde, raadde hem aan de voorgeschreven pleegvormen na te leven.

Een poorter kon immers niet worden aangehouden dan «op provisie van justitie», verleend door de rechtbank (ons aanhoudingsbevel), «provisie», die slechts werd toegestaan op een gemotiveerde beschuldiging.

Met de medehulp van burgemeester De Decker, wiens huis eveneens was geplunderd, werd in haast en in 't geheim een vooronderzoek ingesteld, dat leidde tot het inbeschuldiging stellen van de 9 boetmeesters der natiën (waaronder Anneessens) en van de 2 dekens. (22)

Slechts enkele getuigen werden gehoord en op 14 Maart 1719 werd verslag uitgebracht aan den Raad van Brabant, welke alleen bevoegd was om gevallen van hoogverraad te vonnissen en nog wel zonder beroep.

Terwijl «provisie» werd gevraagd en ten einde alle indiscretie te voorkomen, had de sluwe Prié, met de medehulp van militaire oversten, de voornaamste boetmeesters in een hinderlaag gelokt, (23) zoodat ze werden aangehouden alvorens zelfs de raadsheeren de vergadering van den Raad hadden verlaten.

Het feit, dat de eerste beschuldiging alleen handelde over de 9 boetmeesters der natiën, alsmede tegen twee dekens, Coppens en De Haeze, bewijst dat Prié het uitsluitend gemunt had op het bestaan der natiën, wier vernedering, ja, uitroeiing hij had gezworen. (24)

Pas later, op 14 Juni 1719, volgde een tweede akte van inbeschuldigingstelling ten laste van andere dekens en vooral van de plundersaars.

III. — HET POLITIEKE PROCES

Laten we even stilblijven bij het politieke proces van Anneessens en consoorten, waarin, zooals ten slotte in alle politiek processen, het «sine ira et studio» werd vergeten.

De toenmalige rechtspleging — die te Brussel in het Nederlandsch geschiedde — zette in met :

1. De akte van beschuldiging, opgesteld door den procureur-generaal, op wiens grondgebied, zooals even gezegd, het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd door den Raad.

2. Onmiddellijk daarna begon het onderzoek, dat bestond uit :

a) Het examen of de ondervraging van den beschuldigde, geleid door den jongsten raadsheer, aangesteld als commissaris en bijgestaan door een secretaris-griffier.

b) Het «Verbael» — ongeveer onze rechtspleging ter zitting, doch zonder openbaar karakter — dat omvatte : het verschijnen van den beschuldigde voor den raadsheer-commissaris met zijn griffier en in aanwezigheid van den openbaren aanklager.

Het gaf de gelegenheid aan den beschuldigde — desnoods bijgestaan door een advocaat — zijn middelen van verdediging voor te leggen, besluiten te nemen en zijn getuigen ten onlaste aan te duiden, met aangifte der feiten waarover ze dienden gehoord.

Het Openbaar Ministerie had recht op tegenpraak, zooals tevens ook de betichte, op de besluiten van den beschuldiger.

Incidenten werden beslecht door den raadsheer-commissaris of door den Raad, indien de commissaris zulks wenschte.

De griffier akteerde alles in zijn proces-verbaal.

c) Op het «Verbael» volgde het «Recollement» of verhoor van de getuigen ten laste en ten onlaste, verhoor dat niet in openbare zitting plaats greep, doch slecht in tegenwoordigheid van de personen aanwezig bij het «Verbael».

3. Op het verslag van den raadsheer-commissaris, voorgeleegd aan den Raad, werd ten slotte het vonnis geveld, zonder dat het voorafgegaan werd door de openbare debatten, die op onze dagen door hun vinnigheid menige Assisenzaak beroemd maken.

Geen wonder, dat bij dergelijke procedure de invloeden zich gemakkelijk konden doen gelden en dat Markgraaf von Prié, die op onbarmhartige wijze de beschuldigten wilde treffen, alle middelen wist te gebruiken om tot zijn doel te geraken.

Ten einde het rechtsgeding te leiden, wist de minister zich vooral de lage medewerking te verzekeren van raadsheer Charlier, fiscaal officier — welke in vervanging van Procureur-Generaal de Hemptinne, wegens ziekte verontschuldigd (25) — gelast werd met de beschuldiging, en van raadsheer Duchenne (benoemd door toedoen van Prié), welke werd gelast met het «examen», het «Verbael» en het «Recollement».

Bijna dagelijks werd Charlier bij Prié aan huis ontboden, om er instructies te ontvangen (26) en op gepaste oogenblikken wist hij Duchenne te overtuigen, het geding in bepaalde richting te leiden en de andere raadsheeren te bewerken.

Daarbij bleef het niet. Ten einde elke verrassing uit te schakelen, werden alle raadsheeren van den Raad van Brabant gewikt en gewogen en deinsde Prié niet terug, de oudsten en meest onafhankelijken bij zich te roepen, om hen te wijzen op hetgeen de keizer van hen verlangde, en hen zoodanig te beïnvloeden, tot hij de verzekering had, dat ze zouden handelen als goede en trouwe dienaars van «Syne Keyserlycke ende Catholeycke Majesteyt». (27)

Terwijl Prié samen met zijn handlangers conspireerde, ging de vervolging tegen de beschuldigten haar gang.

Te beginnen met de akte van inbeschuldigingstelling, werd alles op sluwe wijze voorbereid om de dekens zwaar te treffen.

Zonder onderscheid werden ze op één lijn gesteld met de vijftien plundersaars, die werden vervolgd.

Met een behendige opzet worden in één en dezelfde uiteenzetting de feiten ten laste gelegd van de dekens, vermengd met de misdaden van het gepeupel, ten einde de rechters er toe te brengen de boetmeesters en de plundersaars aan éénzelfde verachting prijs te geven. (28)

«Ce factum, zegt A. Wauters (29), est rédigé avec un art infini, on y entremêle constamment les actes posés par les doyens et en particulier par Anneessens, et les scènes de violence et de pillage qui eurent lieu malgré eux; tout est disposé, coordonné pour transformer le principal accusé en un révolutionnaire.»

Met overtollige details wordt het plunderen beschreven, met zorg worden de vermoedens van schuld opgestapeld en gecommenteerd, doch met een ongeziene vaagheid wordt de verantwoordelijkheid van eenieder bepaald.

Het examen of de ondervraging neemt vier zittingen in beslag en duurt meer dan twintig uren.

Anneessens verdedigt zich dapper.

Op koene, besliste en duidelijke wijze wijst hij elke beschuldiging af en stelt zijn houding in het ware daglicht.

Met vastberadenheid tracht hij het sluwe opzet van Prié te ontmaskeren. De feiten worden tot hun juiste verhoudingen herleid, uitlatingen terug in hun kader geplaatst, valsche getuigenissen gebrandmerkt.

Onophoudend geeft hij blijk van een schrander doorzicht en meer dan eens van een groote belezenheid in zake privileges. (30)

De strijd is echter ongelijk.

Terwijl de legisten met hun geschoolde kennissen de wetten en decreten tegen hem uitpluizen, staat Anneessens, een man uit het volk, onmachtig en alleen met zijn geweten.

De bijstand van een advocaat wordt hem ontzegd op grond van het crimineel reglement van 9 Juli 1570 — dat «in materie van seditie en de geschende majesteyt» — alle verdediging ontnam. (31)

Pen, inkt en papier, kostbare instrumenten die hem konden toelaten zijn gedachten te ordenen en een schriftelijke verdediging voor te dragen, worden hem door den Raad geweigerd.

Deze decreten van den Raad van Brabant waren voor Prié het bewijs, dat deze volkomen in zijn macht was, en dat, eens de Majesteitsschennis aangenomen, de onverbidde straf moet volgen. (32)

Het was hem echter niet genoeg de beschuldigten alle verdedigingsmiddelen te ontnemen, hij wilde meer.

Overtuigd van de welwillendheid van den Raad, deed hij een request indienen, strekkende tot het opleggen aan de beschuldigten van de «torture ofte scherpe examinatie».

Hierbij had von Prié vooral Anneessens op het oog, dien hij aanzag als de ziel van den opstand. Graag had hij hem aan de foltering onderworpen gezien, ten einde hem grootere bekentenissen af te dwingen.

De Raad schrikt terug. Durft het request noch aannemen, noch verwerpen, en verklaart het ten slotte overbodig voor wat betreft Anneessens, wiens z.g. bekentenissen volstonden om een zware veroordeeling na zich te slepen.

Deze weigering is voor Prié een groote ontgoocheling, en hij verduikt het niet.

Op 11 September 1719 schrijft hij: «Hetgeen mij vooral, in dit geding, heeft tegengestoken, is, dat er in den Raad geen meerderheid werd verkregen om Anneessens te onderwerpen aan de scherpe examinatie, iets dat mij nauw aan het hart lag en

dat ik vooral warm had aanbevolen aan den fiscaal en aan den raadsheer-commissaris, ten einde hierdoor onthullingen te bekomen, niet alleen betreffende zijn medeplichtigen, maar tevens betreffende andere hooggeplaatste personen, die zonder twijfel in den opstand betrokken waren. (33)

Deze gedachte kwelt hem onophoudend.

Voor Prié staat het vast, dat Anneessens slechts de uitvoerder is van een groot complot, dat achter de schermen werd gesmeed tegen de Oostenrijksche regeering. (34)

Voor Prié is het een tweede editie van den oranje-strijd en daarom vreest hij, dat een onzichtbare hand Anneessens zou ter hulp komen en een onverwachte inmenging van hoogerhand zijn opzet zou verijdelen. (35)

Prié ontveinst zich niet, dat de publieke opinie tegen hem is.

Naarmate de verachting voor hem stijgt, voelt hij de sympathie voor de beschuldigten groeien.

Van op den kansel spreekt men voor hen ten beste.

De vrouwen der dekens richtten zich tot de Staten van Brabant en smeeken om tusschenkomst voor hun echtgenooten.

De natiën zelf doen een subliem en welsprekend beroep op den Keizer en pogen in een handig opgesteld verweerschrift de houding hunner dekens te rechtvaardigen.

Het Magistraat zelf waagt het de boetmeesters te verontschuldigen en zet, dat ze alleen zondigden aan overdreven ijver om hun voorrechten te verdedigen. (36)

Doch von Prié waakt: hij voorziet alles. Verijdt elke poging om het lot der beschuldigten te verzachten en hun schuld te verminderen.

Een Pater Augustijn, die op Paaschzondag 1719 van op den kansel in Sinter Goedele protest had aangeteekend tegen de schandige handelwijze van het gerecht, wordt verbannen.

Aan andere priesters wordt op zijn aandrigen door den Aartsbisschop het zwijgen opgelegd.

Voortdurend spant Prié zich in om de rechtspleging te bespoedigen, want de zaak verwekt groote opschudding in binnen- en buitenland. (37)

Hij raadpleegt den Staatsraad nopens het aannemen van een spoedproceduur, doch deze verzoekt hem om eerbiediging van de bestaande wetgeving en waarschuwt hem de gevoelens van den Raad in rechtsaangelegenheden niet te kwetsen. (38)

Dan maar de maatregelen genomen die in zijn macht liggen, met het oog de eindoplossing te bespoedigen.

Hij schafft het Pinksterverlof af voor de magistraten en verbiedt hen de stad te verlaten. (39)

Hij spoort Raadsheeren Charlier en Duchesne aan

om alles in het werk te stellen, ten einde de rechtspleging geen vertraging te laten ondergaan.

Alle middelen zijn goed. Aan een medebeschuldigde, deken Willems, belooft men de vrijlating, op voorwaarde Anneessens te bezwaren; deze pleegt verraad. (40)

Getuigen ten ontlaste worden verontrust en durven niet meer spreken. Deze, waarop Anneessens ten stelligste heeft gerekend, blijven stom.

Aan zijn lot overgelaten, laat Anneessens den moed niet zinken.

Waar men hem verwijt te hebben geweigerd den eed af te leggen op het reglement van 12 Augustus 1700, daar beroept hij zich te hebben gehandeld als mandataris van het natiëncorps en verklaart hij dat gansch het corps dient ter verantwoording geroepen.

Waar men hem ten laste legt de burgerwachten en «gilden» (41) te hebben doen samenroepen (25 Mei 1718) en daarna te hebben verklaard, dat de burgers de wapens niet zouden neerleggen vooraleer de dekens zouden zijn toegelaten tot den ouden eed, bewijst hij met getuigen, dat de stedelijke verweerkorpsen reeds waren samen geroepen door het Magistraat, vooraleer hij de vraag had gesteld, en bovendien dat deze samenroeping alleen bedoeld was om de onlusten te keer te gaan.

Geen enkele beschuldiging laat hij onbeantwoord. Punt voor punt weerlegt hij de valsche aantijgingen en als een refrein herhaalt hij, dat hij enkel en alleen de voorrechten en vrijheden der natiën heeft verdedigd. Dit argument is hem als een schild, waarachter hij zich verschanst.

Voorzeker, de onlusten waren onrechtstreeks het gevolg van de eindeloze debatten tusschen minister Prié en de natiën; doch één feit was klaar, Anneessens zelf was volkomen vreemd gebleven aan de uitspattingen van het janhagel.

Niettegenstaande zijn zestig-jarigen ouderdom had hij zelf de wapens genomen (42), was hij van huis tot huis gelopen om de gilde-broeders in 't gelid te brengen en het gepeupel te verjagen.

Uren had hij doorgebracht op de kanselarij, ten einde een nieuwen aanval te verijdelen.

Op ieder oogenblik had hij paraat gestaan om de oproermakers te verdrijven en het meest afdoende bewijs dat hij met hen niets gemeens had, was wel, dat hij door hen zelf werd bedreigd met de plundering van zijn huis. (43)

Zoozeer is Anneessens overtuigd van zijn onschuld en zoozeer is hij verzekerd slechts te hebben gehandeld volgens de wet en zijn geweten, dat hij met volle vertrouwen het vonnis van den Raad tegemoet ziet, dat voor hem niet anders zijn kan dan een vrijspraak.

De uitspraak van den Raad van Brabant zou hem echter weldra ontgoochelen.

Op 9 September — na een rechtspleging die gedurende meer dan 6 maanden en de beschuldigten en de openbare opinie in de grootste spanning had gehouden — werd Anneessens ter dood veroordeeld, samen met 7 plunderaars, terwijl tegen de andere dekens en plunderaars slechts de eeuwige verbanning werd uitgesproken.

De uitspraak brengt opschudding en verslagenheid onder het volk.

De natiën roeren zich, doch Prié bezet de straat met soldaten en hun onmacht wordt duidelijk.

Genadeverzoeken worden ingediend, doch afgewezen.

Anneessens zelf weigert genade te vragen.

Zijn houding dwingt de bewondering af van eenieder.

Onverschrokken gaat hij naar het schavot en op de plaats (44) waar vóór hem de graven van Egmont en Hoorn werden onthoofd, valt hij op 19 September 1719 als slachtoffer der gemeentelijke vrijheden.

De natiën, volledig verslagen, konden slechts weeklagen over het lot van hun leider, wiens bloed voor hen geen vruchten meer zou brengen.

Met Anneessens eindigde de hardnekkige strijd om de gemeentelijke vrijheid. De politiek van minister Prié zegevierde.

Met Anneessens sluit de bloedige reeks der poorters, die vielen als slachtoffer van hun gehechtheid aan de stedelijke keuren en vrijheden, en tusschen al de slachtoffers verwekte voorzeker Anneessens het meeste medelijden en verdiende hij de grootste sympathie.

De dood van Anneessens werd op ontroerende wijze verteld door Levae (45) en door Henne en Wauters. (46)

Een handschrift van een onbekend gebleven ooggetuige, dat door Kan. Muyldermans werd uitgegeven en gecommenteerd (47) en in het Fransch werd vertaald door Galesloot (48), geeft ons het volledig relaas der omstandigheden van de halsrechting, waaraan tot het laatste oogenblik niet werd geloofd. (49)

De tijd laat ons echter niet toe hierbij stil te blijven.

De tijdgenooten hebben Anneessens vereerd als een martelaar der vrijheid en als dusdanig werd hij ook begraven in de Kapelle-Kerk te Brussel, waar ter zijner nagedachtenis een gedenksteen werd opgericht, terwijl in talrijke rijmen en gedichten zijn heldenmoed werd verheerlijkt.

Het vonnis zelf werd op de meest scherpe wijze gecommenteerd.

Sommigen hebben het gestempeld als een «juri-

dische moord» (Levae), als een «groote onrechtvaardigheid» (Henne en Wauters), terwijl door anderen de straf onverdiend werd genoemd (Wauters A.) en Anneessens werd aanzien als een slachtoffer van den willekeur van von Prié.

Slechts één stem verhief zich om de uitspraak van den Raad van Brabant te noemen een daad van rechtvaardigheid en moed. (50)

Hoe men over deze zaak ook moge oordeelen, met Lacomblé, die al de stukken van den bundel heeft bestudeerd, zijn wij geneigd te zeggen, dat de Raad van Brabant, door zijn uitspraak, noch een daad van rechtvaardigheid, noch een daad van moed heeft gesteld.

«Céder aux instances du pouvoir pour frapper un simple citoyen, prisonnier, sans appui désormais comme sans défense, alors qu'une véritable armée occupait la ville, prête à réprimer violemment toute protestation : qui donc verra là un acte de courage?» vraagt Lacomblé. (51)

Het was ook geen daad van rechtvaardigheid!

Het eenige feit der betichting, in het vonnis opgenomen, dat na ernstig onderzoek kon worden weerhouden, namelijk dat de dekens met geweld en onder bedreiging van onlusten, de vernietiging hadden afgedwongen van de decreten van den Raad van Brabant, werd achteraf door Minister Prié zelf gelogenstraft en in strijd met de waarheid verklaard. (52)

De uitspraak van den Raad van Brabant kan slechts uitgelegd door de drukking van de regeering en door het verzet, dat heel natuurlijk ontstaan was in den schoot van den Raad zelf.

Het bijkomend reglement van 1700 (53) en de decreten van 1717, waren zijn werk geweest en door het plunderen van zijn hotel en van de kanselarij, werd de Raad rechtstreeks in de zaak betrokken.

Het was, zonder meer, een politieke uitspraak.

Waarom werd Anneessens *alleen* ter dood veroordeeld? — Omdat men hem aanzag als de oorzaak van de beweging. Prié zelf geeft trouwens de uitleg.

Bij aldien hij den dood had gewenscht van al de beschuldigden, over de veroordeeling van Anneessens was hij gansch tevreden.

«Anneessens, schrijft hij, was ontegensprekelijk de bezieler van de onlusten; hij was het die gansch de samenzwering had geleid.

Zeer belezen en half ontwikkeld, bezat hij verwaandheid en hoogmoed genoeg om zich in te beelden, dat hij bij machte zou zijn geweest het volk dezer stad naar zijn inzichten te leiden en het hoofd te bieden aan de regeering, onder voorwendsel de privileges te behouden.

Hij had zich aangesteld als een orakel en bracht ten slotte door zijn redevoeringen eerst zijn natie

en daarna de anderen op een dwaalspoor.» (Brief van 11 September 1719. — Gachard. Op. Cit. D. II, blz. 164.)

IV. — ANNEESSENS EN DE OPSTAND IN HET KADER DER GESCHIEDENIS

Dit brengt er ons toe, als slot dezer uiteenzetting, de ware beteekenis toe te lichten van den opstand van 1718.

Talrijke historici hebben dezen opstand bestudeerd en behandeld.

Velen echter hebben zich vergist nopens hun oorzaken, hun karakter en hun draagwijdte, alleen omdat ze meer gestalte wilden geven aan den leider van den opstand.

Men heeft het verzet van het Brusselsche volk willen uitleggen als een reactie tegen de geweldige subsidies, die werden gevraagd tijdens de regeering van Markgraaf von Prié, ja, als een algemeene verontwaardiging tegen het Barrièretractaat.

Men heeft den Brusselschen opstand van 1718 willen vergelijken met de omwentelingen van 1576, 1789 en 1830, en Anneessens willen op één lijn stellen met Jacob van Artevelde en Willem van Oranje.

Het past echter aan deze troebelen van 1718 hun waar karakter terug te schenken, en aan de figuur Anneessens, zonder daarom zijn sterke moreele persoonlijkheid te willen verminderen, haar juiste beteekenis te geven.

Het valt niet te ontkennen, het Barrièretractaat (54) met zijn zware financieele lasten, alsook de impopulariteit van von Prié, waren niet zonder invloed geweest op het verzet der natiën.

Nochtans dienen zij slechts aanzien als occasioneele, onrechtstreeksche oorzaken, zooals bij het begin dezer voordracht werd uiteengezet.

Nooit echter werd door de natiën hierover gerept en alleszins werd na de kwijschelding der subsidies door van Königsegg over het Barrièretractaat niet meer gesproken.

De opstand was ook geen verzet van het volk tegen het Oostenrijksch bewind, zooals door Franschgezinden werd beweerd.

Het hopeloos particularisme onzer provinciën en gewesten legt uit, dat er op dat oogenblik van dergelijke bewegingen geen spraak kon zijn. (55)

Wanneer men van dichtbij de gebeurtenissen onderzoekt, dan moet men vaststellen, dat de ware oorzaak van den lokalen opstand niet verder dient gezocht dan in een laattijdig, anachronistisch verzet van de natie tegen een regiem, dat op andere grondvesten werd gebouwd dan op de traditie.

De Anneessens-opstand maakt geen uitzondering op de reeks lokale troebelen, die door den politieken strijd om het privilege werden uitgelokt.

De Anneessens-opstand was de laatste poging van den hopeloozen strijd voor de gemeentelijke vrijheden.

Anneessens zelf was er de man niet naar om een groote beweging te leiden.

Anneessens behoorde niet tot het soort menschen dat men leiders noemt en die op gepaste oogenblikken vooruit treden om gebeurtenissen te beheerschen en het lot van een volk in handen te nemen.

Anneessens bezat niet de wijsheid en de klare blik van een Jacob van Artevelde, noch de persoonlijkheid en de scheppende stuwingskracht van een Oranje.

Anneessens was een man, die de gebeurtenissen van 1718 veeleer heeft gevolgd dan geleid en die ten slotte het droevige slachtoffer is geworden van een ongelukkigen samenloop van omstandigheden.

Niemand was minder revolutionnair en minder geweldig dan deze eenvoudige fabrikant van stoelen-meester schaliedekker, voorbeeldig huisvader, eerzaam en geëerd burger, deken zijner natie en meester van de Kerkfabriek van St Jan Hospitaal.

Alleen de overtuiging, bij het lezen van den «Luyster van Brabant» opgedaan, dat het een heilig recht was, de vrijheden en rechten der Gemeente te verdedigen, deed hem de leiding nemen van het verzet, zonder dat hij zich bewust was waarheen dit leiden zou.

Hij beseftte niet dat de zaak, waarvoor hij optrad, onwederroepelijk verloren was.

Hij beseftte niet, dat de strijd om het privilege hopeloos was geworden, omdat men in werkelijkheid niet meer streed tegen een Prins, maar tegen een maatschappij, waarin voor de natiën geen plaats meer was.

In hopeloos exclusivisme vervallen, kon men de natiën niet meer aanzien als de vertegenwoordigers der democratie, zooals dat wel het geval geweest was in de middeleeuwen.

»De economische beweging had zich al lang buiten de gilden om voortgezet en deze omvatten slechts nog een bevoorrecht stand van handwerklieden en kleine bedrijven, die zich van kapitaliseering en proletariseering hadden weten te vrijwaren.

»De stadsheeren maakten trouwens gemeene zaak met de regeering, als het er om ging de laatste resten der oude Brabantsche democratie te fruiiken.» (56)

Was Anneessens voor zijn medeburgers :

« Een man die was begaeft,
Als Cicero in 't spreken,
en van een groot verstand
bij Salomon geleken,
Ja die een bibliotheek
had in zeyn eigen hooft. » (57)

In het kader der geschiedenis bekeken, kan hij

bezwaarlijk worden aanzien als leider van gedachten.

Anneessens' blik ging slechts tot aan de muren van de stad Brussel en binnen deze muren dient ook zijn beteekenis beperkt te worden.

Alleen de naïviteit, waarmede hij den «Luyster van Brabant» niet slechts als een brok geschiedenis aanzag, was oorzaak van zijn martelaarschap.

Markgraaf von Prié en zijn handlangers hadden hem wel verheven tot leider eener groote samenzwering, die de Zuidelijke Nederlanden wilde loschuren van Oostenrijk, doch uitsluitend en alleen om hem zwaar te kunnen straffen.

Er was een tijd, dat was in de middeleeuwen, dat de gilden samenvlooden en door de straten togen met vaan en slaande trom... Toen waren ze machtig, schoon en fier.

Dat hunne hoofden verdragen sloten met Koning en met Prins voor 't heil van land en volk. Toen was Vlaanderen staatkundig groot en economisch sterk. Er was een tijd — die tijd was lang voorbij — dat de Steden tegen den Prins konden opstaan als tegen huns gelijken, en toen stierven hun leiders, de Sneyssen's, den geweldigen dood. (58)

Dat was de tijd, dat de gilden hun banieren sierden met de namen: Groeninghe, Kassel, Beverhoutsveld, Roozebeke, Gaver, als zooveel bloedige getuigen van moed en opofferingsgeest.

Van het oogenblik echter dat de centrale staat zegevierde en zijn groeiende macht de wanhopige pogingen van de naties tot een zekere en onvermijdelijke nederlaag doemden, bracht men het gerecht in werking om onder beschuldiging van majesteitsschennis of hoogverraad de hoofden der tegenstrevers te doen vallen.

Van dan af werden de leiders van de Gemeentelijke vrijheden in hun strijd met de centrale machten nog slechts aanzien als samenzweerders en ruststoorders der openbare veiligheid, en een regelmatig rechtbank veroordeelde ze als gewone misdadigers.

Dit niet te hebben ingezien, was voor Anneessens een tekortkoming, die hij met zijn leven moest bekopen.

(1) Mignet : «Introduction aux documents sur la Succession d'Espagne».

(2) Van Ruckelingen L. : «Geschiedenis der Oostenrijksche Nederlanden», blz. 63.

Pirenne : «Histoire de Belgique», T. V, blz. 60; blz. 117.

De Neny : «Mémoires historiques et politiques», blz. 124, T. I.

(3) Henne en Wauters, D. II, blz. 149. «Histoire de Bruxelles».

(4) De Staten-Generaal werden 3 maal samen geroepen in den loop der eeuw.

(5) Zie o.m. Geyl : «Geschiedenis van de Nederlandsche Stam», D. II, blz. 433.

Gachard : «Troubles sous Charles VI», D. I, Inleiding.

Poullet E.: «Histoire de la Politique interne de la Belgique», blz. 620 en vlg.

Pycke L.: «Etat de la législation et des Tribunaux, ou cours de Justice dans les Pays-Bas Austrichiens», Inleiding. — Bruxelles 1824.

(6) Hun symbolen treft men aan op den Grooten Zavel.

(7) Henne en Wauters: «Histoire de Bruxelles», D. II, blz. 24 tot 154 en vlg.

(8) Pirenne: «Les anciennes democraties des Pays-Bas», blz. 290 en vlg.

(9) Zie Geyl: Op. Cit. D. I, blz. 382.

(10) De Gerlache: «Essais sur les grandes époques de notre Histoire».

(11) De regeering nam dikwijls haar toevlucht tot de «Vervanghenisse», d.i. een beslissing waarbij de toestemming van den derden stand werd aanzien als gegeven, wanneer de overige standen hadden toegestemd.

Het reglement van 12 Augustus 1700 besliste, dat de toestemming van den derden stand volledig was, indien de twee eerste leden toestemden met 4 natiën of 1 lid met 5 natiën. (Gachard: Op. Cit., Inleiding, LXXXIII).

(12) Den Luyster en de glorie van het Hertogdom van Brabant, herstelt door de genealogie beschrijvinge van desselfs souveryne princen ende door het ontdekken van den schat der privilegien, enz..., der Stadt Brussel, opgedragen aan den Koningh door de negen natiën, makende het derde lid der selver, in folio.

(13) Henne en Wauters: D. II, blz. 162.

Galeslout: «Troubles de Bruxelles de 1698 à 1699. — Annales de l'Acad. d'Archéologie d'Anvers». D. XXVI, blz. 5 en vlg.

(14) Dit reglement vindt men in de «Placcaerten van Brabant», D. VI, blz. 83.

(15) «Histoire de Belgique», D. VI, blz. 111.

(16) A. Wauters: «Biographie Nationale», V° Anneessens.

(17) De boetmeester was het lid der natie, dat gelast was met het opleggen van boete aan de leden, wegens overtreding van het reglement.

De boetmeester voerde het woord in naam der natie, wanneer zij zich richtte tot het magistraat of tot den Kanselier van Brabant. (Gachard: Op. Cit., Inleiding.)

(18) Van Ruckelingen: Op. Cit., blz. 73.

(19) De dekens hadden den eed afgelegd onder Filips de Ve in 1703-1704 en ook tijdens de bezetting der bondgenooten in 1707, 1711 en 1713.

(20) Brief van Prins Eugene van 25 Juli 1718. (Gachard: «Doc. inédits», D. I, blz. 23.)

(21) Krachtens de «Blyde Inkomst» had de Raad van Brabant het recht de conflicten te beslechten tusschen den Prins en de natiën.

Pycke L.: Op. Cit. Inleiding IX.

(22) De briefwisseling van Prié met Prins Eugene geeft ons nopens dit optreden van Prié kostbare bijzonderheden. (Zie Gachard: Op. Cit., D. I.)

(23) Anneessens en deken De Haeze werden aangehouden ten huize van Kolonel Falck, waar ze, zo gezegd, voor werkaangelegenheden werden ontboden.

(24) Op 25 Juli 1718 had hij geschreven aan Prins Eugene: «Je suis entièrement d'avis, qu'il est de toute nécessité, de procéder à un châtement rigoureux et exemplaire des coupables. Le conseil de Brabant devrait bannir à perpétuité, avec confiscation de leurs biens, tous les doyens élus lors du dernier changement de magistrat... Je considère, comme un parti plein de modération à adopter, la suppression totale du corps des nations, ainsi que du large conseil, qui est à moitié composé d'individus tirés de la moindre bourgeoisie.»

Gachard: Op. Cit., D. I, blz. 307.

(25) Naar alle waarschijnlijkheid slechts een diplomatische ziekte. Zie hierover brieven van Prié van 9 Maart 1719.

— Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 33 — en van 20 Maart 1719 — id., blz. 53.

(26) Brief van 13 April (Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 57.)

(27) Galeslout: Op. Cit., Inleiding XXIX en vlg.

(28) Zie: M. Lacomble: «Le Procès Anneessens», Journal des Trib., 27 Oct. 1889.

(29) V° Anneessens, «Biographie Nationale».

(30) Zie de stukken van het proces, uitgegeven door Galeslout: «Le procès Anneessens», II Deelen, Brussel 1862.

(31) Nochtans, er was een decreet van Markgraaf van Grana, van 18 Juli 1685, dat aan alle misdadigers het recht gaf een raadsman te hebben.

(32) Prié liet niet na zijn vreugde hierover kenbaar te maken. Zie brief van 26 Juni 1719. (Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 107.)

(33) Brief aan Markgraaf van Rialp, secretaris bij het Keizerlijke Hof te Weenen. (Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 161.)

(34) Er bestond immers op dat oogenblik nog een overblijfsel van de partij der anjevynen, aanhangers van Filip V, in tegenstelling met de Carabiniers, aanhangers van Karel VI.

(35) Brief van 8 Juni 1719. Ibid. blz. 102.

(36) Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 408.

(37) Alle bladen van dien tijd volgen met aandacht het proces-verbaal. (Gachard: D. II, blz. 41 en vlg.)

(38) Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 69.

(39) Brief aan den Raad, van Juli 1719 (Gachard, ibid.)

(40) Galeslout: Op. Cit., Inleiding LXIX.

(41) Voor hun samenstelling, zie Gachard: Op. Cit., Inleiding CII.

(42) De boetmeesters, leden der gilden, waren van den dienstplicht ontslagen. (Gachard: Op. Cit., ibid.)

(43) Galeslout: Op. Cit., Inleiding, en de verklaringen van deken Coppens, getuigen Cottart, de Kerckhove en Demol.

(44) Voor het Broodhuis op de Groote Markt te Brussel.

(45) «Revue de Bruxelles», October 1837.

(46) Henne en Wauters: «Histoire de Bruxelles», D. II.

(47) «Histoire van Sieur Anneessens», Verslagen der K. VI. Acad., 1922, blz. 197.

(48) Galeslout: Op. Cit., D. I, Aanhangsel.

(49) Vergelijk het verbaal van M. Verhulst in zijn «Précis historique de troubles de Bruxelles, en 1718», Bruxelles 1832, in. 18.

(50) Procureur-generaal de Bavay, Mercuriaal van 15 October 1849.

(51) «Journal des Tribunaux», 1889, N° 658.

(52) Wanneer na de terechtstelling van Anneessens, Prié voor het eerst kennis nam van den tekst van het vonnis, teekende hij verzet aan tegen deze bewering. Hij drong zelfs aan op wijziging van den tekst en daar hij zulks niet verkreeg, verbood hij alle publicatie. (Gachard: Op. Cit., D. II, blz. 278. — Ook Henne en Wauters, en Lacomble.)

(53) De Raad van Brabant kwam tusschen in het opmaken van de ordonnatiën. Geen enkel edikt of ordonnantie had kracht van wet, tenzij nadat de Raad van Brabant deze had onderzocht en goedgekeurd en ze voorzien waren van het handteeken van den Kanselier en den zegel der provincie. (Pycke: Op. Cit., Inleiding IX.)

(54) Poullet E.: «Histoire politique interne», blz. 620.

Gachard: «Histoire des Troubles sous Charles VI», blz. 445-446.

Pirenne: «Histoire de Belgique», D. V, blz. 178.

(55) Gachard: «Doc. inédits», D. I, Inleiding LXLIII.

(56) Geyl: Op. Cit., II, blz. 17.

(57) Rymdicht over de droeve doot van Sieur Anneessens. (Zie Kan. Muyltermans: Verslagen der Koninklijke VI. Academie, 1922.)

(58) Pirenne: Op. Cit., D. V, blz. 188.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE LUIK

5e Kamer. 10 Januari 1936.

Voorzitter : M. Slegers.

Raadsheeren : MM. Elens en Claessens.

Op. Min. : M. Hauben, advocaat-generaal.

Pleiters : Mrs Albert en Geraerts.

BEVOEGDHEID IN STRAFZAKEN. — OVERTREDING IN SAMENHANG MET EEN DELIKT. — RECHTSTREEKSCHЕ DAGVAARDING DOOR HET OPENBAAR MINISTERIE.

De Correctionele Rechtbank is bevoegd om, bij samenhang, over een overtreding te kennen, al heeft deze laatste het voorwerp niet uitgemaakt van het onderzoek en al heeft de raadkamer betichte niet wegens die overtreding verzonden, maar enkel wegens het delikt. Het openbaar Ministerie kan betichte wegens de overtreding in dit geval rechtstreeks dagvaarden.

Op. Min. t/ Bollaers.

Overwegende dat volgens dagvaarding beteekend den 23 Februari 1935, betichte voor de boetstraffelijke Rechtbank van Tongeren gedaagd werd wegens onvrijwillige kwetsuren aan Troquet toegebracht en insgelijks, samenhangend, wegens overtreding aan art. 2 van 't K. B. van 1931 op het verkeer;

Overwegende dat den 26 September 1934, de heer Prokureur des Konings van 't arrondissement Tongeren tegen betichte een onderzoek gevorderd heeft uitsluitelijk gegrond op art. 426 van het strafwetboek, hetwelk de onvrijwillige toegebrachte kwetsuren beteugelt;

Overwegende dat de Prokureurs des Konings onbevoegd zijn om onderzoeken te bevelen jegens overtredingen.

Dat aldus de onderzoeksrechter van voormeld arrondissement wel is waar te onderzoeken had of Bollaers fouten of nalatigheden van welken aard ook bedreven had in verband met de kwetsuren aan Troquet toegebracht — maat dat hij niet gelast was — en niet gelast kon zijn — te onderzoeken — of betichte soms niet eene overtreding aan de voorschriften over het verkeer bedreven had;

Overwegende dat krachtens boek I, kapitel IX van het Wetboek van strafrechtspleging, de Raadkamers alleenlijk bevoegd zijn om uitspraak te doen aangaande de feiten waarover het onderzoek mocht gaan en niet aangaande feiten waarover de onderzoeksrechter zelf onbevoegd was;

Overwegende diensvolgens, ter zake, dat de Raadkamer der rechtbank van Tongeren geen uitspraak te doen had over het bestaan van vermoedens aangaande desgevallende overtredingen aan de reglementen over het verkeer en dat uit de omstandigheid dat zij Bollaers alleen voor het misdrijf door art. 420 van het Wetboek van Strafrecht voorzien, heeft verzonden, niet mag afgeleid worden dat die Raadkamer geoordeeld heeft dat zulke overtreding niet bestond;

Overwegende, ten andere, dat de overtredingen die met een wanbedrijf samenhangend zijn, voor de boetstraffelijke rechtbank te gelijk met dit wanbedrijf mogen aangebracht worden.

Overwegende dat krachtens art. 182 van het Wetboek van Strafrechtspleging, de vervolgingen voor de boetstraffelijke rechtbanken aanhangig gemaakt worden, 't zij door verzending der Raadkamer in gevolge art. 130 van voormeld wetboek betreffende de feiten waarover regelmatig onderzoek gebeurde, 't zij door eene dagvaarding rechtstreeks aan betichte beteekend op verzoek van het openbaar ambt; betreffende de feiten waarover geen onderzoek gebeurde;

Overwegende diensvolgens dat bij de boetstraffelijke rechtbank van Tongeren, niet alleen geldig ter kennis gebracht was het delikt verzonden door de Raadkamer, maar ook de overtreding, voorwerp van de rechtstreeksche dagvaarding van het openbaar Ministerie, en dat aldus die Rechtbank over die twee misdrijven te vellen had;

Overwegende dat de verjaring geldig onderbroken geweest is, aangaande de overtreding, door de akte van beroep van het openbaar Ministerie in dato 4 April 1935;

Overwegende dat uit het onderzoek voor het Hof gedaan, blijkt dat betichte de beide feiten hem ten laste gelegd, bedreven heeft, te Tongeren, den 24 September 1934; en ook dat de door hem gepleegde overtreding een bestanddeel uitmaakt der nalatigheden die het voornaam feit verwerkt hebben;

Dat er diensvolgens slechts eene straf dient uitgesproken te worden : de zwaarste;

Overwegende dat betichte nog geen lijf- of boetstraffelijke straf beloopt heeft en het te vermoeden is dat hij niet meer zal hervallen;

Overwegende dat eerste rechter te recht, lijfswang tegen betichte heeft uitgesproken voor de kosten jegens den Staat.

Overwegende dat het onderzoek door het Hof gedaan niet bewezen heeft dat de burgerlijke partij eenige schuld heeft in 't voorgevallene; dat geen enkel deel der verantwoordelijkheid op haar diensvolgens rust;

Overwegende dat de eerste rechter aan de burgerlijke partij een billijke voorloopige schadevergoeding heeft toegekend; dat het bevolene deskundig onderzoek, een, ter zake geschikte onderzoeksmaatregel daartelt;

Gezien de door eersten rechter aangehaalde wetsbepalingen, insgelijks art. 2 van het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1931.

Om deze beweegredenen :

Het Hof, bekrachtigt het bestreden vonnis in zoverre het betichte heeft veroordeeld tot de kosten van het openbaar geding met lijfswang van acht dagen en het uitspraak heeft gedaan aangaande de burgerlijke partij;

Hervormende voor het overige en uitspraak doende met eenparigheid van stemmen;

Zegt betichte schuldig te Tongeren, den 24 September 1934 aan de vervolgte overtreding;

Veroordeelt hem voor dit feit zoowel als voor de onvrijwillige kwetsuren aan Troquet tot eene boete van 50 frank verhoogd met 60 deciem en alzoo gebracht op 350 frank.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 24 December 1935.

Voorzitter : M. Heyse.

Raadsheeren : MM. De Cock en Mechelynck.

Advokaat-generaal : M. Leperre.

Pleiters : Mrs Schiltz en Lepaige.

ONVRIJWILLIGE SLAGEN EN WONDEN. — SCHADEVERGOEDING AAN DE STAD WEGENS UITGEKEERD LOON. — ONTVANKELIJK.

De stad is ontvankelijk om terugbetaling te vragen der uitgaven door haar gedaan, ingevolge een ongeval door haar bediende opgelopen door de schuld van een derde. (1)

Op. Min. en Cardot en Stad Antwerpen t/ Loyet.

Op strafgebied :

Aangezien het kruispunt waar het ongeval gebeurd is, de aansluiting daarstelt van de Dambruggestraat waarin de betichte zijn auto voerde en van de Oranjestraat welke de burgerlijke partij bereed, dat alhoewel tusschen de twee gedeelten van de Oranjestraat de middenas een lichte bocht maakt, die weg nochtans verder dan de aansluiting loopt;

Aangezien dus het vonnis a quo te rechte beslist heeft dat de voorrang van rechts, voorgeschreven door artikels 54 en 55 van het algemeen reglement op de verkeerspolitie, aan de burgerlijke partij toehoorde, en dat de betichte in gebreke is gebleven aan deze laatste den doorgang vrij te laten;

Aangezien het overigens spruit uit de omstandigheden van het ongeval, namelijk de geringe hevigheid van de botsing, en de verklaring van getuige Naedts, dat geen van beide rijtuigen snel reed, en dat de betichte de burgerlijke partij op een afstand van ongeveer 12 meter kon zien afkomen;

Aangezien de omstandigheid dat de burgerlijke partij de auto van getuige Naedts langs den rechter kant zou voorbijgereden hebben niet de minste invloed op de aanrijding kon hebben, daar dit manoeuvre veel vroeger gebeurd was, en op een afstand van meer dan 20 meter vóór het kruispunt;

Aangezien diensvolgens het feit door den eersten rechter vastgesteld, bewezen is gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan en dat er daarvoor een billijke toepassing der strafwet is gedaan;

Op burgerlijk gebied :

Aangezien de door den eersten rechter toegekende schadevergoedingen met de aan de burgerlijke partijen toegebrachte schade evenredig zijn;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende bij tegenspraak;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook art. 211 van het strafvorderingswetboek, door den heer Voorzitter ter zitting aangeduid;

Bevestigt het bestreden vonnis zoowel of strafgebied als op burgerlijk gebied, en verwijst betichte in de beroepskosten.

(1) Contra : Rechtskundig Weekblad, 12 Januari 1936, Kol. 631.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 21 December 1935.

Voorzitter : Mr. Fontaine.

Raadsheeren : MMrs Delandtsheer en Ooms.

Op. Min. : Mr Van Durme, advokaat-generaal.

Pleiters : Mrs Beek en Lejeune.

STRAFVORDERING :

VERJARING (IN STRAFZAKEN). — DAGVAARDING VOOR DE BURGERLIJKE RECHTBANK EENER BURGERLIJKE VERANTOORDELIJKE PARTIJ. — BEROEPSAKTE. — STUITING DER VERJARING OP STRAFRECHTERLIJK GEBIED (ART. 20 EN VOLG. DER WET VAN 17 APRIL 1878).

Wanneer naar aanleiding van een verkeersongeval, het slachtoffer eene burgerlijke vordering niet tegen den dader, maar tegen dezès burgerlijk verantwoordelijke partij inspant en, na afwijzing van zijn eisch, beroep tegen dit vonnis inslaat, stuit deze beroepsakte zoowel de verjaring der openbare als der burgerlijke vordering.

Alle akten die luidens art. 25 der wet van 17 April 1878 de verjaring stuiten der openbare vordering onderbreken ook de verjaring der burgerlijke vordering en wederkeerig; door burgerlijke vordering inderdaad moet verstaan worden alle vordering die gesteund is op het feit dat het wanbedrijf uitmaakt; de twee vorderingen zijn onverdeelbaar op het gebied der verjaring, zooaast zij hunnen oorsprong in het misdadig feit vinden.

Op. Min. t/ St. en St.

Betichting :

De eerste : beticht van te Orsmael-Gussenhoven, kanton Zout-Leeuw, den 18 Juli 1931 bij gebrek aan vooruitzicht, onvrijwillige verwondingen;

De tweede gedaagd als burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk met den eerste voor de veroordeeling tot de kosten, ten laste van eerste, zijn aangestelde, en minderjarige zoon, in zijn dienst tijdens het ongeval;

Gezien de beroepen ingediend op 23 October 1935 door betichte en gedaagde, op 25 dito door het Openbaar Ministerie, tegen het vonnis uitgesproken door een rechter den 17 October 1935, door de rechtbank van eersten aanleg van arrondissement Leuven, dewelke rechtdoende in boetstraffelijke zaken, verklaart dat de verjaring der openbare actie gestuit werd door beroepsakte in dato 27 April 1935;

Betichte verwijst tot acht dagen gevang en 100 fr. boete gebracht op 700 fr. en tot de kosten van het proces beloopende in het geheel 659,81 frank;

Beveelt dat de geldboete verhoogd met 60 deciem, bij gebrek aan betaling binnen den wettelijken

tijd zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van eene maand;

Verklaart betichte vervallen van het recht een motorijtuig te voeren tijdens eene maand, en beveelt dat de uitvoering van het vonnis uitgezonderd de kosten, zal opgeschorst blijven indien gezegde betichte binnen een termijn van vijf jaar geen andere veroordeling ondergaat hoofdens wanbedrijf of misdaad;

Verklaart den gedaagde burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk voor de betaling der kosten van het proces;

Gehoord het verslag gedaan door den heer Voorzitter;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch;

Gehoord de betichte in zijne middelen van verdediging ontwikkeld door Meesters Beck en Lejeune Alex advocaten pleitende ook voor gedaagde;

Aangezien de akte van stuiting in dato van 27 April 1933 plaats greep en niet op 27 April 1935 zooals bij missing het 1ste vonnis vermeldt;

Aangezien de beroepen regelmatig zijn;

Aangezien op 18 November 1931, De Keersmaecker eene burgerlijke vordering ingespannen heeft tegen St. Paul Eugene, vervolgd als vader des minderjarigen St. Jean Julien, en als burgerlijk verantwoordelijk door deze; dat gezegde vordering strekte tot de vergoeding der schade ondergaan door De Keersmaecker wegens het feit dat zich heeft voorgedaan op 18 Juni 1931;

Aangezien, nadat op 28 Maart 1933 de Keersmaecker van zijn vordering afgewezen is geweest, door de rechtbank van eersten aanleg van Leuven, hij op 27 April 1933 aan St. Paul Eugene een beroepsakte betekend heeft;

Aangezien luidens art. 25 der wet van 17 April 1878 de akten die de verjaring der openbare vordering stuiten, ook de verjaring der burgerlijke vordering stuiten, en wederkeerig;

Aangezien in artikels 20 en volgende van gezegde wet en namelijk in artikel 25, door burgerlijke vordering, moet verstaan worden, alle vordering die gesteund is op het feit dat het wanbedrijf uitmaakt; dat bij voorbeeld, de vordering gericht tegen den burgerlijk verantwoordelijken persoon verjaard is wanneer de openbare vordering verjaard is; dat insgelijks de terugvordering van de burgerlijke verantwoordelijke persoon gericht tegen den dader verjaard is in dezelfde omstandigheden (Pand. Belges, V° Prescription (Action Civile) n° 614 et s. 1-5, Hof van Verbreking, 17 Januari 1889; Pas 1889, bl. 25);

De wetgever heeft geacht dat het niet betaamt dat men in burgerlijke gedingen feiten bestatigt welke de vertegenwoordiging jgens den strafrechter dekt; (zie zelfde arrest); dat dus twee vorderingen onverdeelbaar zijn op het gebied der verjaring, zoohaast zij hunnen oorsprong in het misdadig feit hebben en het geenszins noodzakelijk is dat tusschen de verweerder in de burgerlijke vordering en den dader van het wanbedrijf een verband van elkheelijkheid zooals voorzien in artikels 1200 en volgende van het burgerlijk wetboek bestaat;

Aangezien beroepsakte in dato 27 April 1933, dus wel de verjaring zoowel der openbare vordering als deze der burgerlijke vordering gestuit heeft;

Aangezien uit het onderzoek door het Hof gedaan, bewezen is gebleven dat zonder zich te vergewissen of de weg vrij was en of hij den doortocht aan een

weggebruiker die den voorrang van doorgang op hem had niet afsneed, de betichte plotseling den grooten steenweg Thienen-St Truiden met zijn kamion overgekrust heeft en alzoo den weg afsperde aan De Keersmaecker, en moest men aannemen dat deze eene zekere fout begaan heeft omdat hij in overdreven snelheid reed, het niettegenstaande klaar blijkend is dat de botsing ten minste gedeeltelijk te wijten is aan de onvoorzichtigheid van den betichte;

Aangezien de eerste rechter eene billijke toepassing der strafwet heeft gedaan; dat met gegronde reden hij ten titel van straf betichte vervallen heeft verklaard van het recht een motorijtuig te voeren gedurende een tijdstip van een maand en hem het voordeel der opschorsing heeft verleend;

Om deze beweegredenen:

Het Hof, gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald alsook artikel 211 van het strafvorderingswetboek aangeduid ter zitting door den heer Voorzitter.

Bebestigt het bestreden vonnis en verwijst de betichte in de beroepskosten beloopende in het geheel 113 frank 82 centiemen;

Verklaart den gedaagde burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk voor de betaling der kosten van het proces.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

6 November 1935.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. Bersaques en Belpaire.

Pleiters : Mrs De Meester en Hubene.

RECHTSPLEGING. — BEROEPSAKTE BETEKENDE AAN EEN OVERLEDENE. — NIETIGHEID. — VRIJWILLIGE VERSCHIJNING.

De instantie in beroep is geen herleving of voortzetting van de eerste instantie, maar een gansch nieuw geding. De vereischten tot geldige inleiding der tweede instantie zijn dezelfde als die voorgeschreven voor de eerste. Een akte van beroep betekend aan een overledene is derhalve nietig en het beroep niet ontvankelijk.

Voor de burgerlijke Rechtbank bestaat er geene «vrijwillige verschijning».

Sion en Cs t/ Teirlinck en Latteur.

Overwegende dat beroepers beroep hebben ingesteld tegen twee vonnissen, het eerste interlocutoir en het tweede definitief, verleend door den heer Vrederechter van het tweede kanton te Gent, in eene zaak hangende tusschen hen, enerzijds, en mevrouw Teirlinck, bijgestaan en gemachtigd door haar echtgenoot Latteur Edmond en, voor zooveel nodig, ten verzoeken van dezen laatsten, oorspronkelijke eischers, anderzijds;

Overwegende dat de oorspronkelijke eischers het definitief vonnis aan beroepers regelmatig lieten betekenen op 8 Februari 1935;

Dat mevrouw Teirlinck op 8 Maart 1935 overleed; Dat, bij akte van 14 Maart 1935, beroepers aan ieder der echtgenooten Latteur-Teirlinck het hier-

boven vermeld beroep deden beteekenen, in hunne woonst en er sprekende voor ieder van hen, met hun zoon Pierre;

Dat deze beteekening klaarblijkelijk geschiedde, wat betreft ieder der echtgenooten Latteur-Teirlynck, in dezelfde hoedanigheid dan deze door hen aangenomen in eersten aanleg daar, zooniet, de beteekening aan de overledene onverklaarbaar is;

Overwegende dat beroepene Latteur vraagt dat zijne tusschenkomst in hoedanigheid van erfgenamen zijner echtgenooten en van voogd over hunne minderjarige kinderen ontvankelijk en de akte van beroep, de dato 14 Maart 1935, nietig zou worden verklaard; klaard;

Dat hij aanvoert :

1. in zijn hoedanigheid van erfgenaam en voogd dat de akte van beroep nietig is, beteekend zijnde aan een overledene, en

2. in persoonlijken naam, dat de oorspronkelijke eisch, strekkende tot het ontzeggen van het gebruik van een overweg op een eigen goed zijner echtgenooten, hij in eersten aanleg is tusschen gekomen om deze laatste te machtigen en het beroep tegen hem gericht dus zonder voorwerp is, bij gebrek aan een te machtigen persoon;

Overwegende dat het vaststaat dat de akte van beroep van 14 Maart 1935, beteekend werd aan mevrouw Teirlynck na haar overlijden;

Dat, anderzijds, bewezen is, zoo door het huwelijkskontraat der echtgenooten Latteur-Teirlynck, dan door de eigendomsstelsels der kwestieuze landen, dat deze eigen goederen waren van mevrouw Teirlynck, hetgene overigens niet door beroepers wordt betwist;

Dat hieruit blijkt, dat het ten onrechte is en ten gevolge eener misgreep dat beroepene Latteur in eersten aanleg « voor zooveel noodig » in eigen naam is opgetreden;

Dat deze verkeerde opvatting echter de werkelijke toestand niet kan wijzigen en voor gevolg hebben dat Latteur rechten toegekend worden welke hij niet bezit;

Overwegende dat de eerste instantie eindigde met het definitief vonnis op 24 Januari 1935, door den eersten rechter geveld;

Dat de instantie in beroep geen herleving of voortzetting is van de eerste instantie, maar er, integendeel een nieuwe daarstelt;

Dat de vereischten tot geldige inleiding dezer tweede instantie dezelfde zijn dan deze voorschreven voor de eerste instantie, de akte van beroep het exploit van rechtsingang zijnde dezer tweede instantie;

Dat, zoo het niet mogelijk is eene zaak in te leiden voor den eersten rechter door dagvaarding gegeven aan een overledene in plaats van aan zijn erfgenamen, het, evenmin, mogelijk is ze, bij middel van een akte van beroep, voor de hogere rechtbank aanhangig te maken;

Dat de akte van beroep in dato 14 Maart 1935, nietig dient verklaard en Latteur in zijne hoedanigheid van erfgenaam en voogd gerechtigd is deze nietigheid op te werpen;

Dat daaruit volgt dat geene instantie in beroep tusschen beroepers en mevrouw Teirlynck noch hare rechthebbende werd aangegaan; (Ber. Parijs, 11

Maart 1909, Pas. 1909 IV, 158; Ber. Brussel, 28 Maart 1881, Pas. 1881-2-301);

Dat voor zooveel hij als echtgenoot werd gedaagd beroepene Latteur niet meer in de mogelijkheid is zijne echtgenooten te machtigen en het beroep tegen hem ingesteld dus geen voorwerp heeft;

Overwegende dat beroepers te vergeefs vragen dat akte zou worden verleend der «vrijwillige verschijning» van beroepene Latteur, minstens zijner verschijning in zijne nieuwe hoedanigheid van erfgenaam van wijlen Teirlynck en van voogd hunner minderjarige kinderen;

Dat van «vrijwillige verschijning» voor eene rechtbank van eersten aanleg geen sprake kan zijn daar dergelijke proceduur, voorzien bij artikel 7 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging, alleen toepassing kan vinden voor den Vrederechter (Rechtbank Brussel, 7 Juni 1901, Pas. 1901-33-350; id. 26 Februari 1892, Pas. 1892-3-198);

Overwegende dat, evenmin, zoo beroepers in de verklaring, gedaan door beroepene Latteur in zijn besluitschrift hen op 11 October 1935 beteekend, eene vrijwillige interventie in beroep ontvankelijk moet worden verklaard daar beroepene voor den eersten rechter vertegenwoordigd werd door zijn rechtgeefster Teirlynck (art. 466 en 474 Wetboek van burgerlijke rechtspleging);

Dat het overigens onmogelijk is tusschen te komen in eene instantie welke niet bestaat;

Overwegende dat, insgelijks bij gebrek aan instanties eene herneming van geding door beroepene in zijne nieuwe hoedanigheid, niet mogelijk is;

Overwegende eindelijk, dat beroepers ten onrechte artikel 477, wetboek van burgerlijke rechtspleging inroepen om staande te houden dat het voldoende was de akte van beroep tot woonst der overledene te beteekenen;

Dat voormelde wetsbepaling uitzondering maakt aan de algemeene regelen waaraan de dagvaarding onderworpen zijn en dus niet analogisch kan worden toegepast;

Dat er in zake zelf geen analogie bestaat daar artikel 447 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging dan alleen kan worden ingeroepen wanneer het geldt een vonnis opnieuw te beteekenen aan al de erfgenamen eener verwezen partij, aan wie het vonnis reeds werd beteekend en dit ten einde den termijn van beroep, geschorst ten gevolge van het overlijden der verwezen partij, te doen loopen tegen de erfgenamen;

Dat in zake, noch de echtgenooten Latteur-Teirlynck verwezen werden in eersten aanleg, noch den termijn van beroep geschorst werd door het overlijden van mevrouw Teirlynck;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten van de hand wijzend, zegt dat de akte van beroep de dato 14 Maart 1935, nietig is;

Verklaart diensvolgens het beroep onontvankelijk; Verwijst beroepers in de kosten;

VLAAMSCHE JURISTEN

Abonneert U op het «Rechtskundig Weekblad»

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 14 Mei 1935.

Voorzitter : M. de Crombrughe de Looringhe.

Rechters : MM. Verstraete en Axters.

Pleiters : Mrs Bernolet en Carton.

I. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT. — EFFECTEN. — VORM EN GEVOLGEN, TOEPASSELIJKE WETGEVING.

II. CHECK. — ONJUISTE DAGTEEKENING. — GEMIS AAN VOORRAAD. — ONGELDIG.

III. CHECK. — ONGELDIG. — BESTANDDEELEN VAN EEN WISSEL. — GELDIG.

IV. WISSEL. — VERVALTERMIJN. — GEEN VOORRAAD. — VERHAAL TEGEN TREKKER.

V. WISSEL. — VERBINTENIS. — BEWIJSKRACHT.

VI. WISSEL. — VREEMDE MUNT. — OMZETTING. — VERVALDAG.

I. *Luidens het internationaal privaatrecht, zijn effecten, wat betreft vorm en gevolgen, onderworpen aan de wetgeving welke partijen op het oog hadden tijdens de uitgifte.*

II. *Daar een check betaalbaar is op zicht met beschikbare gelden is een effect, ondanks de benaming er door de partijen aan gegeven geen check, wanneer het voorzien is van een latere dagteekening dan die van de uitgifte, en er op het oogenblik der uitgifte, geen voorraad bij den betrokkene voorhanden is.*

III. *Een ongeldige check moet als een wissel beschouwd worden, wanneer alle hoofdzakelijke vermeldingen voorgeschreven door art. 1 van de wet van 20 Mei 1872, er op voorkomen.*

IV. *De drager eener niet geaccepteerde wissel behoudt zijn verhaal tegen de trekker, niettegenstaande hij de wissel niet binnen den wettelijken termijn heeft aangeboden, zoo het bewezen is dat de trekker aan den betrokkene niet de noodige voorraad had bezorgd.*

V. *De afgifte van een wissel houdt in zich de bekendenis van een schuld tegenover de houder, wat deze laatste van alle verdere bewijsvoering ontslaat.*

VI. *In betrekking met de omzetting in Belgisch geld voor het bedrag van een wissel in vreemde munt aangegeven, volgens de wisselkoers in voege op den vervalldag, dient, wanneer de wissel op zicht is getrokken als vervalldag beschouwd, ofwel de dag der aanbidding, ofwel den laatsten dag waarop de wissel naar de wet geldig kan aangeboden worden.*

Bruyneel t/ Braekevelt.

Overwegende dat aanlegger van verweerders in hunne hoedanigheid van wettige erfgenamen van wijlen René Declercq betaling vordert van eene som in Belgisch geld gelijk aan 1040 Engelsche ponden, berekend aan hunne waarde op 6 November 1932;

Overwegende dat ten bewijze van deze schuld aanlegger een check van gemeld bedrag in Engelsche ponden voorlegt, ten zijnen bate op voornoemden datum te Londen door wijlen René Declercq getrokken op de Barclaysbank aldaar; dat echter verweerders aan deze check alle bewijskracht ontzeggen,

eerstens omdat een check enkel een betalingsmiddel is; 2. omdat deze check om vele redenen verdacht voorkomt;

Overwegende dat verweerders onder meer voorhouden dat tegen de gewoonte in van wijlen René Declercq alleen het handteeken op kwestieuze check van zijne hand is, terwijl alle overige meldingen er bij middel van een schrijfmachien zijn opgebracht;

Dat verweerders hieruit afleiden dat aanlegger zich een oningevulde doch ondertekende check van wijlen René Declercq heeft weten toe te eigenen en die na het afsterven van dezen laatste heeft ingevuld;

Overwegende dat verweerders niet tot een onderzoek wegens valsheid in geschriften besluiten; dat bij gemis aan alle bewijsaanbod van hunnentwege en ten overstaan van de ontegensprekelijke echtheid van het handteeken er geene genoegzame redenen bestaan om dit onderzoek van ambtswege te bevelen;

Overwegende dat luidens de beginselen van het internationaal privaatrecht de effecten, wat betreft hunnen vorm en hunne gevolgen, onderworpen zijn aan de wetgeving welke de partijen op het oog hadden tijdens de uitgifte; dat luidens den aanlegger de trekking voor doel had hem de terugbetaling te bezorgen van geleende gelden, door de tusschenkomst van de Bank van wijlen R. Declercq;

Dat men, ingezien de Belgische nationaliteit van beide partijen en hun inzicht het effect niet in omloop te brengen, dient aan te nemen, dat zij zich bij de uitgifte wilden schicken naar hunne eigene nationale wetgeving (Pouillet : Manuel de droit intern. privé Belge, N° 453-4);

Overwegende dat verweerders beweren en aanlegger niet betwist dat nimmer de Barclays Bank te Londen een bedrag van 1040 pond ter beschikking van wijlen R. Declercq heeft gehad, noch ingevolge van eene bewaargeving, noch ingevolge eener kredietopening; dat anderzijds aanlegger voorhoudt dat deze check welke als datum van uitgifte den 6 November 1932 en als plaats van uitgifte de Stad Londen vermeldt in werkelijkheid aan hem te Dieppe in Frankrijk in de maand November 1931 werd overhandigd;

Overwegende dat het luidens artikel 1 van de wet van 20 Juni 1873, een hoofdenmerk van de check is, betaalbaar te zijn op zicht met beschikbare gelden;

Dat diensvolgens een check van een latere daktekening voorzien dan die van de uitgifte, ofwel een check overhandigd wanneer bij de betrokkene geen voorraad voorhanden was, de eigenschappen van een check verliest, zonder daarom van alle waarde te zijn ontbloot (Levy Morelle en Surmont; Le Chèque n° 12; Kooph. Brussel, 21 Maart 1912).

Overwegende dat kwestieus effect als een wissel dient beschouwd, daar het alle hoofdzakelijke vermeldingen vervat, voorgeschreven door artikel 1 der wet van 20 Mei 1872; dat het als datum van uitgifte den 6 November 1932 vermeldt, waarna het in omloop kon worden gebracht; dat het bedrag der te betalen som en den naam van den betrokkene aangeeft; dat het aan order van aanlegger werd getrokken; dat daarenboven luidens artikel 2 van voormelde wet, bij gemis aan vermelding van de plaats en het tijdstip der uitbetaling de wissel betaalbaar is op zicht ter woonplaats van den betrokkene (J. Levy-Morelle et Surmont; Le Chèque n° 3).

Overwegende dat luidens artikel 51 der wet van

20 Mei 1872 aanlegger verplicht was de wisselbrief ter betaling aan te bieden binnen de 3 maanden te rekenen van 6 November 1932, dat echter eerst op 6 April 1933 betaling werd gevorderd en geweigerd wegens het afsterven van den trekker op 15 November 1932; dat aanlegger niettemin zijn verhaal behoudt tegen den trekker dezer niet aanvaarde wissel, om reden dat verweerders bekennen dat wijlen René Declercq evenmin als zij zelf, aan den betrokkene den noodigen voorraad hadden bezorgd;

Overwegende dat deze verbintenis van den trekker spruit uit de aanwezigheid van zijn handteeken op den wissel en derhalve het bestaan der schuld genoegzaam bewezen is door het voorleggen van den wissel;

Overwegende dat verweerders ten onrechte de nietigheid dezer verbintenis inroepen op grond van artikel 1131 van het B. W. dat er bij zulkdanige schuldbekentenis een vermoeden bestaat van geldigheid der oorzaak en geene enkele wet aan drager eener bekentenis de verplichting oplegt te bewijzen dat hij in werkelijkheid schuldeischer is en hoe hij het geworden is;

Overwegende dat deze schuld met het patrimonium van wijlen R. Declercq op zijne wettige erfgenamen is overgegaan;

Overwegende dat artikel 33 van de wet van 20 Mei 1872 bepaalt dat de omzetting in Belgisch geld van het bedrag van een wissel in vreemde munt aangegeven, moet geschieden op grond van den wisselkoers in voege op den vervaldag van den wissel; dat wanneer een wissel op zicht wordt getrokken, men als vervaldag dient te beschouwen, ofwel de dag der aanbidding wanneer dit op tijd geschiedt, ofwel de laatste dag, waarop hij naar de voorschriften der wet geldig kan aangeboden worden, hetzij in deze zaak op 6 Februari 1933; dat op deze datum het Engelsch pond eene waarde bezat van 123,40 Belgische frank;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere beslitselen verwerpende veroordeelt de verweerders in hunne respectievelijke hoedanigheden van rechthebbenden en erfgenamen van den heer R. Declercq elk voor hun deel aan aanlegger te betalen de som van 128.336 frank met de rechterlijke intresten en de kosten.

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar niettegenstaande alle verhaal en zonder borgtocht.

CORRECTIONEELE RECHTBANK ANTWERPEN

8° Kamer. — 29 October 1935.

Voorzitter : Mr De Baer.

Rechtters : MMrs Delvaulx en Schilling.

Op. Min. : Mr Van Hille.

Pl. : Mrs Craeybeckx (1° zaak) en Schiltz (2° zaak).

WERKLOOSHEID. — VERZEKERBAARHEID. — ONAFHANKELIJK AMBACHTSMAN.

Een werklooze, die voor eigen rekening gewerkt had, is niet verzekerd. De personen, voor wie hij gewerkt had, zijn onbevoegd om hem een getuigschrift van onvrijwillige werkloosheid te geven.

1° Geval. Op Min. t/ G.....

Gezien het uit de behandelingen der zaak gebleken is dat betichte twee getuigschriften aan de bestuurlijke overheden heeft overgemaakt uit dewelke men, rederlijker wijze, moest beslissen dat hij werkmans was en ten gevolge verzekerd.

Aangezien een nauwkeurig onderzoek heeft doen blijken dat de personen die gezegde getuigschriften hebben ondertekend geen werkgevers waren en dat betichte voor eigen rekening heeft gewerkt — dit spruit ten genoegen van recht uit de verklaringen van betichte zelf, en van getuigen X., Z. en W.

Aangezien er nochtans in de toepassing der straf dient rekening te houden van het feit dat betichte, in eene zekere mate te goeder trouw heeft gehandeld. Inderdaad het spruit uit de verklaringen van getuige X., die als voorzitter der Commissie zetelde, dat betichte, volgens hem, verzekerd was en dat hij kleine karweien mocht aannemen.

Dat deze verklaring ten onrechte aan betichte gedaan voor noodzakelijk gevolg moest hebben van hem te laten veronderstellen dat de voorschriften der wet niet stipt ten zijnen opzichte zouden nageleefd worden ; dat deze omstandigheden de toepassing van verzachtende omstandigheden wettigen.

2° Geval. Op. Min. t/ D.....

Aangezien het uit de behandeling der zaak gebleken is dat betichte op zijn stempelkaart aangegeven heeft op 29-30 Januari 1935 en 4, 14, 15 Februari 1935 voor rekening van aannemer Joris gewerkt te hebben, maar dat hij nochtans niet aangegeven heeft dat hij in Januari en Februari 1935 gewerkt heeft voor aannemer Vlamincx — dat hij overigens op heeterdaad aan 't werken betrappt werd in Maart 1935 op eenen dag dat hij steun genoten heeft, dor den heer Thyssen, toezichter van den dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid aan denwelke hij verklaarde te werken voor rekening van aannemer Joris — dat zijne latere verklaring luidens dewelke hij beweerde op gestelden datum een bed aan 't maken was voor zijn kind niet mag weerhouden worden.

Aangezien het eveneens vast staat door de verklaring van den heer Thyssen dat het onmogelijk is dat betichte de werken die hij bekend gedaan te hebben zou uitgevoerd hebben in de tijdspanne door hem opgegeven.

Aangezien zelfs in de veronderstelling dat betichte werkmans is en diensvolgens verzekerd is — hetheen als zeer ongunstig voorkomt daar hij geen loonboekje bezit en niet verzekerd is tegen arbeidsongevallen — dan nog staat het ontegensprekelijk vast dat hij tusschen 1 Januari en 15 Februari 1935 gewerkt en tevens gestempeld heeft.

Aangezien het diensvolgens bewezen is dat betichte ten onrechte van den steun heeft genoten gedurende hij voor Vlamincx heeft gewerkt en gedurende een dag in Maart 1935.

Nota. — Een onafhankelijk ambachtsman kan geen steun genieten en is niet verzekerd. Een werklooze die, nadat hij regelmatig als werklooze aangenomen werd, voor eigen rekening werkt, valt onder toepassing van den Ministerieele omzendbrief 115/9551 van 10 April 1934, welke zegt : « Indien werkloozen zelfs buiten de normale werkuren een ambacht voor eigen rekening uitoefenen zooals coif-

feurs, schoen- en kleermakers, meubelmakers, timmerlieden, smeden, metsers, enz., en zulks aan den dienst laten kennen, blijven zij verzekeraar. Maar zoolang deze toestand duurt is hun recht op de vergoedingen geschorst, wat ook de opbrengst van hun ambacht weze ».

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

1e Kamer. — 4 December 1935.

Voorzitter : M. Matton.

Rechters : MM. Van de Vliedt en Delobel.

Pleiters : Mrs Samyn (Brugge) en Sabbe (Ieper).

HUWELIJK. — SCHADEVERGOEDING WEGENS VERDAGING OF VERBREKING.

De verbreking van een huwelijksbelofte geeft, op zichzelf, geen recht op vergoeding, tenzij in bijzondere omstandigheden, wanneer er «schuld» vastgesteld wordt bij degene die de belofte verbreekt. Wanneer de verbrekende partij echter zelf bekend heeft een zekere som te zullen betalen uit hoofde van schadevergoeding, dan heeft zij daardoor haar schuld erkend. Een hartziekte, enz.... neemt den vrijen wil niet weg.

V. t/ G.

Aangezien de eisch strekt tot de betaling van een som van 15.000 frank als vergoeding voor verbreking van huwelijksbelofte vanwege den eischer;

Aangezien luidens de rechtspraak een huwelijksbelofte enkel een zedelijke verbintenis is, welke noch rechten, noch verplichtingen van burgerlijken aard doet ontstaan; (Beroep Gent, 3 Mei 1917 Pas. II, 234); dat diensvolgens, het verbreken dezer verbintenis, dan alleen aanleiding geeft tot schadevergoeding, wanneer het, wegens bijzondere omstandigheden, ten hoofde van den verbreker een schuld daartelt, waarvoor hij op grond van artikel 1382 van het burgerlijke wetboek heeft te verantwoorden (Nijvel, 21 Maart 1910, Pas. 1910, III, 236; Brugge, 20 November 1912, Pas. 1913, III, 167; Huy, 18 Juni 1913, Pas. 1913, III, 234; Beroep Gent, 3 Mei 1917, Pas. 1917, II, 234; Antwerpen, 24 November 1922, Pas. 1923, III, 46; Brugge, 7 November 1934, Rechtskundig Weekblad, 9 December 1934, nummer 12, kol. 382);

Aangezien het uit de gedingstukken blijkt dat de verweerder, die toch zelf best de bijzondere omstandigheden van zijn niet betwiste verbreking van huwelijksbelofte kende, zijn schuld impliciet erkend heeft door 't feit dat hij op 26 October 1934 zich mondeling verplicht heeft aan de eischeres, de som van 15.000 frank te betalen op 15 Januari 1935, ten titel van schadeloosstelling;

Aangezien de juridische oorzaak van dergelijke verplichting vrijwillig en eigenmachtig door den verweerder aangegaan en bepaald, wegens bovengemelde redenen, ontegensprekelijk wettig en rechtsgeldig is;

Aangezien verweerder niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat, op het oogenblik van gemelde verbintenis, zijn wil beïnvloed en zijn rede beneveld waren, dat de eenzijdige verklaringen van sentimen-

teelen en romantischen aard vanwege den verweerder, dienaangaande, zonder de minste juridische waarde zijn;

Aangezien het feit dat de verweerder lijdt aan asthma, omphysema en hartziekte, niet wegneemt dat hij zeer goed bij zijn verstand kan zijn, en bij machte zijnen vrijen wil te uiten;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle meer uitgebreide of tegenstrijdige beslitselen afwijzende, beslissende op de hoofdvraag, veroordeelt den verweerder om aan de eischeres te betalen een som van 15.000 frank met de gerechtelijke intresten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3de Kamer. — 1 Augustus 1935.

Voorzitter : M. Marien.

Rechters : MM. Mertens en De Kepper.

Referendaris : Mr L. Noppe.

OVEREENKOMSTEN. — HANDELAARS. — STILZWIJGEN ALS BRON VAN VERPLICHTING OF ALS INSTEMMING MET VOORSTEL.

Wanneer een handelaar aan een medecontractant laat weten dat hij het tusschen hen bestaande contract als vernietigd zal aanzien tenzij de medecontractant tegen een bepaalden datum zou laten weten dat hij hier mede niet akkoord was, moet men uit het niet reageeren van dezen mede-contractant — eveneens handelaar — afleiden dat hij stilzwijgend met de vernietiging heeft ingestemd. Een protest schrijven twee maanden nadien gezonden kan hieraan niets meer afdoen.

De Castiaux t/ Peeters en Van Mechelen.

Gezien de geboekte dagvaarding op 16 Mei 1935 beteeekend, strekkende tot verbreking ten laste van verweerster van eenen mondelingen verkoop tusschen aanlegger, als kooper, en verweerster, als verkoopster, op 29 October—7 November 1934 afgesloten, eener partij van 1.000.000 Boomsche machiensteen rijnvorm 1ste keus en 250.000 gelijkaardige steen 2de keus, betaalbaar volgens de afnamen en op 30 dagen van het einde der maand van levering;

Aangezien verweerster ten onrechte op 17 Januari 1935 de levering wou ondergeschikt maken aan de aanbieding door aanlegger van eenen borg of betaling voor de lading;

Aangezien zulke eisch in strijd was met voormelde overeengekomen betalingsvoorwaarden;

Aangezien verweerster voorzeker niet gerechtigd was den verkoop op 20 Januari eenzijdig te vernietigen door opdringing van eene niet overeengekomen voorwaarde;

Aangezien evenwel in de omstandigheden der zaak moet aangenomen worden dat aanlegger, om eene of andere reden van persoonlijk belang, stilzwijgenderwijze berust heeft in de vernietiging van den verkoop;

Aangezien verweerster hare mondelinge mededeeling van 20 Januari eindigde met te verklaren dat bij gebreke van antwoord van aanlegger tegen den 25en

der maand ten laatste zij de bestelling als nietig en niet bestaande zou aanzien.

Aangezien aanlegger wel beweert daartegen op één en twintigsten Januari protest aangeteekend te hebben. Maar dat verweerster ontkent de beweerde mededeeling van één-en-twintigsten Januari ontvangen te hebben en dat aanlegger niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat hij deze mededeeling wel degelijk verzonden heeft;

Aangezien de mondelinge mededeeling van den raadsman van aanlegger in dato 6 April geene vermelding maakt van de beweerde mededeeling van 21 Januari;

Aangezien het niet aannemelijk is dat, in de veronderstelling dat aanlegger het niet eens zou geweest zijn met de eenvoudige vernietiging van den verkoop, hij geene enkele hoegenaamde mededeeling zou gericht hebben tot verweerster tusschen 21 Januari en 6 April, hetzij dus over eene tijdsperiode van meer dan twee maanden, al was het maar om zijn beweerde mededeeling van 21 Januari te bevestigen of de niet nakoming ervan te bevestigen;

Aangezien het op 6 April (waarschijnlijk om nut te trekken uit het feit der inmiddels voorgekomen stijging der verkoopprijzen) aan aanlegger niet meer behoorde uitvoering te vragen van eene overeenkomst in de vernietiging derwelke hij blijkbaar stilzwijgenderwijze berust had;

Om deze redenen:

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de Rechtbank den eisch ongegrond. Wijst aanlegger af en verwijst hem in de kosten des gedinges.

WERKRECHTERSRAAD TE BRUGGE

Kamer voor Bedienden. — 27 Mei 1935.

Voorzitter : Mr Burghgraeve.

Plaatsverv. rechtsk. Bijzitter : Mr L. B. Van den Bussche.

Pleiter : Mter Van Rolleghem.

BEDIENDENOVEREENKOMST. — VERBREKING WEGENS ZIEKTE. — NA EEN OPZEGGING. — RECHTSGELDIG.

De werkgever mag de overeenkomst met zijn bediende, wegens ziekte verbreken op grond van artikel 9 der bediendenwet, ook al zou hij vroeger reeds opzegging gegeven hebben en zelfs al zou deze opzegging gegeven geweest zijn meer dan een maand na het begin der ziekte.

De Meester t/ Van Ortroij.

Overwegende dat aanlegster bij verweerder in dienst was als typiste aan fr. 533,50 in de maand;

Dat niet betwist wordt dat aanlegster reeds in dienst was, in dezelfde hoedanigheid, in de studie van wijlen notaris Meester Van der Hofstadt in wiens plaats de verweerder benoemd werd;

Dat evenmin betwist wordt dat aanlegster minder dan tien jaar in de studie van verweerder werkte doch meer dan tien jaar dienst heeft in de twee opvolgende studies samen;

Dat naar partijen ook eensluidend voorwenden,

aanlegster ziek geworden is op 4en Januari 1935; dat zij op 9en Februari 1935 mondeling opzegging gekregen heeft van de overeenkomst, verweerder voorwendende dat de economische gedruktheid en het gemis aan zaken hem dwong het personeel zijner studie te beperken en dit uitdrukkelijk « vanaf einde Mei aanstaande ».

Dat aanlegster op 15 Maart 1935 nog steeds ziek zijnde, een nieuwe mondelinge mededeeling ontving van verweerder, waarin deze laatste, vanaf gezegden datum een einde stelde aan de overeenkomst op grond van artikel 9 der bediendenwet;

Dat verweerder op gezegden datum de vergoeding, berekend als voorzien bij artikel 9 en bedragende twee duizend honderd vier en dertig frank (2.134 fr.) aan aanlegster overmaakte;

Overwegende dat, in onderhavig geval, de werkgever een opzegging gegeven had op 't oogenblik dat de ziekte van de bediende reeds meer dan één maand duurde en de reden tot verbreking die hij eerst later inriep reeds verworven was;

Dat aanlegster op grond van die omstandigheid de rechtsgeldigheid der latere verbreking betwist, voorwendende dat eerstens artikel 9 gedurende de opzeggingsperiode nooit kan ingeroepen worden en tweedens, *in casu* dat de werkgever eraan verzaakt had ze in te roepen, door het geven van de opzegging nadat de reden tot verbreking ontstaan en verworven was;

Overwegende dat de opzegging, noch den aard noch de voorwaarden der overeenkomst wijzigt; dat zij al de wederzijdsche rechten en plichten der partijen laat bestaan tot aan het einde van den wettelijken opzeggingstermijn;

Dat in het bijzonder de opzegging in beginsel aan den werkgever het recht niet ontnemt artikel 9 der bediendenwet in te roepen;

Dat de verbrekingsmogelijkheid van art. 9 inderdaad een rechtsgevolg is dat, bij een ziekte van meer dan een maand, aan iedere bediendenovereenkomst gehecht blijft zoolang deze duurt;

Overwegende dat de werkgever in het onderhavig geval ook niet kan geacht worden verzaakt te hebben aan het recht op verbreking, hem door artikel 9 gegeven;

Dat inderdaad, niets in de mondelinge mededeeling van 9 Februari als een uitdrukkelijke verzaking van dit recht kan beschouwd worden;

Dat ook het feit dat de reden tot verbreking reeds bestond toen de opzegging gegeven werd niet als een stilzwijgend verzaken aan het verbrekingsrecht kan doorgaan vermits er alleen uit blijkt dat op dit oogenblik, na ongeveer juist een maand ziekte, de werkgever de overeenkomst niet wenschte te verbreken maar verwachte dat de bediende gedurende de opzeggingsstermijn zou komen werken, zoohaast zij genezen was;

Overwegende dat de verbreking, mondeling betekkend den 15en Maart 1935 dus volledig rechtsgeldig is en de betaalde vergoeding voldoende;

Overwegende dat het in zake, dus zonder belang is te onderzoeken of aanlegster moet geacht worden meer dan tien jaar in dienst geweest te zijn « van denzelfden werkgever » in den zin van artikel 12 der wet van 7 Augustus 1922;

Om deze redenen:

De werkrechtensraad te Brugge, kamer voor be-
dienden, na er over beraadslaagd te hebben, wijzende
op tegenspraak in eersten aanleg, verklaart den eisch
ongegrond, wijst aanlegster af en verwijst haar in
de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e Kanton. — 7 December 1935.

Vrederechter : M. Van Nuffel.
Pleiters : Mrs Mathijs en Grijspeerdt.

VEREENIGING ZONDER WINSTGEVEND DOEL. — RECHTSPERSOONLIJKHEID. — NEERLEG- GING DER LEDENLIJST VEREISCHT.

*Eene vereeniging zonder winstgevend doel, die in
gebreke is gebleven binnen de maand, na de af-
kondiging harer statuten, de lijst harer leden neer
te leggen, kan zich tegenover derden niet op hare
rechtspersoonlijkheid beroepen en kan als dus-
danig niet in rechte optreden.*

Beuzenberg en Kon. Lib. Fanf. Ste Cecilia t/ S. V. Minister
Pecher.

Aangezien de eisch strekt, verweerders hoofdelijk
en alheelijk of de eene bij ontstentenis van den an-
deren te hooren veroordeelen aan aanleggers de in
de dagvaarding vermelde muziekinstrumenten en be-
nodigheden der maatschappij Koninklijke Liberale
Fanfare Ste Cecilia te Hoboken, die zij weerhouden,
terug te geven en bij gebreke, tot de betaling ten titel
van schadevergoeding eener som van 5.000 fr. met de
gerechtelijke intresten en gedingskosten;

Gelet op art. 2 en 37 der wet van 15 Juni 1935;
Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien verweerders tegen den eisch opwerpen
dat aanlegster, de maatschappij zonder winstgevend
doel, Koninklijke Liberale Fanfare Ste Cecilia de
voorschriften van art. 10 der wet van 27 Juni 1921
niet heeft nageleefd daar zij in gebreke is gebleven
binnen de maand na de afkondiging der standregelen
ter greffie van de rechtbank van eersten aanleg den
lijst neer te leggen bevattende de namen harer leden
met aanduiding van woonst en nationaliteit;

Aangezien aanlegger niet ontkent en in elk geval
niet bewijst, dat zij overeenkomstig voormeld art. 10
der wet van 27 Juni 1921 de lijst harer leden heeft
neergelegd;

Aangezien art. 26 der voormelde wet uitdrukkelijk
bepaalt dat indien aan de voorschriften van art. 3,
9, 10 en 11 niet werd voldaan de vereeniging zonder
winstgevend doel zich tegenover derde op haar
rechtspersoonlijkheid niet mag beroepen, dat diens-
volgens de eisch voor zooveel hij door aanlegster
werd ingesteld niet ontvankelijk is;

Aangezien de eisch voor zooveel noodig ook inge-
leid werd door aanlegger Beuzenberg; dat ontegen-
sprekelijk Beuzenberg als voorzitter van den be-
heerraad der Maatschappij zonder winstgevend doel
Koninklijke Liberale Fanfare Ste Cecilia geen hoe-
danigheid bezit om namens laatstgenoemde in rechte

te treden; dat hij echter beweert ook te handelen als
eigenaar van de opgeëischte muziekinstrumenten en
om zijn eigendomsrecht te doen erkennen zich beroept
op een schriftelijke verklaring uitgaande van de be-
stuursleden der maatschappij, Kon. Lib. Fanfare Ste
Cecilia en waarbij hij als eigenaar der bedoelde mu-
ziekinstrumenten wordt aangeduid;

Aangezien het voorgelegde dokument twee afzon-
derlijke verklaringen bevat, te weten :

1. de hiernavermelde stukken vormen te samen
Kon. Lib. Fanfare Ste Cecilia, gesticht in het jaar
1895 te Hoboken en nu gevestigd lokaal Minister
Pecher;

2. alle deze voorwerpen maken den eigendom uit
van den heer Beuzenberg, dewelke zal zorgen alles
in beste zorgen te bewaren, enz.;

Aangezien de eerste verklaring ondertekend werd
door een dertiental muzikanten der fanfare; doch dat
de tweede verklaring welke daarna komt slechts on-
dertekend werd door het bestuur;

Aangezien deze verklaringen tegenstrijdig zijn daar
ontegensprekelijk de ondertekenaars der eerste ver-
klaring hebben willen bevestigen dat de muziek-
instrumenten waarvan kwestie aan de maatschappij
Ste Cecilia toebehooren;

Aangezien anderzijds het dokument werd opgesteld
den 1 Mei 1932 als wanneer voorzegde maatschappij
rechtspersoonlijk slechts heeft verworven bij akte in
dato 31 Oktober 1932;

Dat indien het bestuur eener maatschappij zonder
rechtspersoonlijkheid gerechtigd is voor de gemeene
belangen harer leden te handelen, en in rechte te tre-
den, het nochtans niet kan worden aangenomen dat
dit bestuur eigenmachtig zou beschikken over den
roerenden eigendom der maatschappij die in onver-
deeldheid toebehoort aan al de leden;

Aangezien niet blijkt dat het bestuur der maat-
schappij door de leden gemachtigd werd den eigen-
dom der muziekinstrumenten en benodigheden aan
Beuzenberg toe te kennen; dat in deze omstandig-
heden het eigendomsrecht van aanlegger op de op-
geëischte voorwerpen niet naar voldoening van recht
werd bewezen.

Om deze redenen;

Wij, Xavier Van Nuffel, vrederechter van het 3e
kanton van Antwerpen, rechtdoende tegensprekelijk
in eerste gebied;

Verklaren den eisch voor zooveel deze ingeleid
werd door aanlegster, de maatschappij zonder winst-
gevend doel Koninklijke Fanfare Ste Cecilia, te Ho-
boken, niet ontvankelijk.

Verklaren den eisch voor zooveel hij is ingesteld,
door aanlegger Beuzenberg, niet ontvankelijk en on-
gegrond.

Wijzen aanlegger daarvan af.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!

BEGROOTING VAN HET MINISTERIE VAN JUSTITIE

Verslag uit naam der Commissie van Justitie, belast met het onderzoek van het Wetsontwerp houdende begrooting van het Ministerie van Justitie voor het dienstjaar 1936

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Bij de cijfers van de begrooting zullen wij niet lang stilblijven.

De voorziene kredieten bedragen voor de gewone uitgaven fr. 284.316.162,51

Zij bedragen voor de uitzonderlijke uitgaven 876.000,00

Totaal fr. 285.192.162,51

De bij het ontwerp van begrooting gevoegde tabel geeft per bestuur, inrichting en dienst de vergelijkende cijfers van de begrooting op voor 1934, 1935 en 1936.

Voor de totale uitgaven over de dienstjaren 1934 en 1935, zijn de cijfers de volgende :

1934 = fr. 281.398.374,51.

1935 = fr. 265.815.396,65.

zoodat de bedragen voorzien op de begrooting bij den Senaat ingediend, de uitgaven voor het dienstjaar 1934 overschrijden met 4.793.815 frank en die voor het dienstjaar 1935 met fr. 19.376.765,86.

De voornaamste kredietverhoging op de begrooting voor 1936 is die in verband met het personeel : 14.890,261 frank op het krediet voor 1935 goedgekeurd; zij is te wijten aan de stijging van de levensduurte, waarmede tot nog toe rekening werd gehouden in de bezoldiging van het personeel a rato van 5 t. h.

De uitgaven voor materieel boeken een verhoging met 706.603 frank wegens de stijging van de grondstoffen : steenkolen, 18 t. h., papier, 19,5 t. h.; weefstoffen, 20 t. h., enz.

De uitgaven voor sociale voorzorg, gerechtelijken bijstand en weldadigheid bedragen, wegens dezelfde oorzaken, 3.562.327 frank meer.

Men stelt vast dat, over haar geheel, de begrooting voor 1936 slechts ongeveer 7 t. h. meer bedraagt dan die voor 1935, ondanks de gevolgen der devaluatie.

Ofschoon wij aan de regeering hulde brengen, voor haar streven naar sluitende begrooting, moeten wij toch de aandacht roepen op de wedden van het personeel.

Wij willen vooral wijzen op den toestand der magistraten. Naar onze meening, worden de magistraten niet genoeg bezoldigd. Zij moeten een rang voeren en hunne waardigheid ophouden. Wij zullen ons wel hoeden voor een omstandig onderzoek van den toestand van sommigen onder hen; maar wij mogen zeggen dat het land op zijn magistratuur trotsch mag zijn. Wij mogen niet vergeten dat de rechterlijke macht de vrijwaring verzekert van al de rechten. In een redevoering wees, in 1882, de heer Faider er op, dat de wetten het rechterlijk gebied steeds veruimden; dat de rechterlijke macht een grootsch geheel is van beschermingen waaronder al de belangen dekking zoeken, elke vrees geruststelling, elke grief uiting, elke klacht verzoening, elk recht voldoening, elke jammerkreet stilling.

Zoolang, had reeds een andere uitstekende magistraat gezegd, de magistratuur zal bestaan uit rechtschapen en geleerde mannen, zullen de openbare vrijheden, de rechten van den Staat en die van de particulieren gewaarborgd zijn.

De bezoldiging van de magistraten moet in verhouding zijn tot hun sociale opdracht. Hierbij staan het gezag en de onafhankelijkheid van de instelling op het spel.

* * *

De behandeling van de begrooting van Justitie stelt elk jaar het Parlement in de gelegenheid een oogslag te werpen, hetzij op den toestand van de wetgeving, hetzij op de rechtsbedeeling.

In haar vroegere verslagen heeft uw Commissie de aandacht van den Senaat gevestigd op de noodzakelijkheid en de hoogdringendheid van een aanpassing, of althans van een hervorming, van de regelen der burgerlijke aansprakelijkheid inzake verkeersongevallen.

* * *

Na de merkwaardige redevoering van Procureur Generaal Destexhe, bij het Hof van Beroep, te Luik, en na het zaakrijk verslag van Mer Collignon, een vooraanstaand lid van de Luiksche Balie, tot de Algemeene Vergadering van de «Union belge de droit pénal», zouden wij een blik willen werpen op sommige der hervormingen in deze leerrijke werken overwogen.

Zij behelzen een strenge kritiek van de omstandigheden waarin recht moet worden gesproken, wegens verouderde regelen van rechtspleging. Zij stellen vast hoe onze hoven en rechtbanken overstelpt worden en zoeken de maatregelen na, dank dewelke het mogelijk zou zijn deze stremming te doen ophouden of althans afnemen. Zij onderzoeken daarbij hoe onze rechtspleging, vooral in strafzaken, zou kunnen worden gewijzigd om beter te strooken met de behoeften van een nieuwen toestand.

Zoo men het eens is om toe te geven dat de criminaliteit niet aanzienlijk is toegenomen, dan is men het ook om te erkennen dat de veelvuldigheid van sommige overtredingen, en voornamelijk van die van het reglement op de verkeerspolitie, een toestand hebben geschapen dien niemand heeft kunnen voorzien en die voor het gerecht nieuwe werkmethoden noodzakelijk maakt :

« Het is hoog tijd dat men, in juridisch opzicht, nieuwe middelen bedenke, zoo men niet wil dat de huidige toestand een echt schandaal worde.

Het is onnoodig de traagheid van het gerecht te beschrijven, de groote drukte in onze rechtbanken en hoven, de moeilijkheid om een zaak definitief te beslechten, de bezwaren eener dergelijke methode, het lijden van de slachtoffers welke schadeloosstelling afwachten, den tijd waarover menschen te kwader trouw beschikken om zich insolvent te maken en om een vergelijk op te leggen dat de rechten van den tegenstrever voorgoed benadeelt » (1).

Men stelle deze uitlating naast de cijfers aangehaald door den Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Luik : 18.000 ongevallen, honderden dooden elk jaar.

Het noodzakelijk al te bondig onderzoek van de voorgestelde hervormingen heeft niet de pretentie een grondige studie te zijn van de verschillende vraagstukken, het wil enkel de juridische poolshoogte aangeven van de gemeoederen en de nieuwere strekkingen in het licht te stellen.

* * *

OVERWOGEN HERVORMINGEN

A. — De Raadkamer als rechtscollege van verwijzing.

Men weet dat, in den huidige staat der wetgeving, de Raadkamer voor opdracht heeft vóór de vervolgingen de zaken te onderzoeken, welke bij den onderzoeksrechter aanhangig werden gemaakt. De Raadkamer op verslag van den onderzoeksrechter, de Procureur des Konings en

de beklagde gehoord, beslist of er tot vervolging dient over te gaan.

Moet men in al de gevallen het recht voor den beklagde de handhaven, zich voor de Raadkamer te verdedigen?

De magistraten, de leden van de Balie, weten hoe zeldzaam de bevelschriften tot niet vervolging zijn welke door de Raadkamer werden gewezen wanneer verwijzing wordt gevraagd. Bovendien, zijn bevoegde personen van meening dat de tusschenkomst van de Raadkamer, in haar huidige samenstelling, een formaliteit is geworden welke den loop van het gerecht werkelijk komt stremmen.

De nieuwigheid die zou bestaan in de afschaffing van de tusschenkomst der Raadkamer, is in talrijke gevallen te rechtvaardigen. Waarom, bijvoorbeeld de rechtspleging behouden welke voor de Raadkamer wordt gevraagd, wanneer de beklagde bekentenissen heeft afgelegd?

De tusschenkomst van het rechtscollege van verwijzing is ook niet meer noodig, wanneer de onderzoeksrechter geen onderzoek heeft ingesteld en de Procureur des Konings acht dat er aanleiding tot verwijzing naar de politierechtbank bestaat. Met den Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Luik, doen wij aanmerken dat in dit geval er voor den beklagde geen sprake kan zijn de tusschenkomst van de Raadkamer te vragen, vermits er geen voorbereidend onderzoek is geweest. Dit is nog het geval wanneer het feit, altijd in de onderstelling dat er geen onderzoek was, zich als een misdaad voordoet, doch dat, wegens het gemis van zwaarwichtigheid van de overtreding, ondanks zijn juridischen aard: diefstal bij voorbeeld van enkele vruchten met beklimming.

Hier nog zou de Raadkamer geen uitspraak moeten doen.

De heer Collignon stelt voor: « dat de onderzoeksrechter slechts verslag voor de Raadkamer moet uitbrengen, met het oog op verwijzing door dit rechtscollege, wanneer hij daartoe uitdrukkelijk door den beklagde werd aangezocht... Bij gebreke daarvan wordt de beklagde, op vordering van den Procureur des Konings, naar de vonniswijzende rechtsmacht verwezen. »

Men kan opwerpingen doen gelden.

Wat gebeurt zoo er verschillende beklagden zijn die het niet eens zijn? Met den Procureur Generaal bij het Hof te Luik zijn wij van meening dat in dit geval de tusschenkomst van de Raadkamer noodig zal zijn voor de feiten in hun geheel.

Welke zal het recht van de burgerlijke partij zijn? Naar onze meening zou zij de tusschenkomst van de Raadkamer moeten kunnen vragen, zoo zij acht dat een bevel van buitenvervolginstelling hare belangen in gevaar kon brengen.

Wij besluiten als volgt. De Raadkamer in strafzaken wordt ingericht naar luid van de artikelen 127 en volgende van het Wetboek van Strafvordering. Een eeuwlang heeft zij groote diensten bewezen, doch haar werking doet zich al te loom voor, gelet op de ontzettende toeneming van het aantal overtredingen van de verkeerspolitie, op de ingewikkeldheid van de financieele, industriele en commercieele bedrijfsleven van het land.

De wetten van 25 October 1919 en 20 Juli 1921 tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken, hebben de drie rechters welke de Raadkamer samenstellen door één enkele vervangen... Deze hervorming had niet den gewenschten uitslag, omdat deze wetten tevens hebben toegelaten aan den beklagde in elk geval te worden gehoord. Het schijnt tijd te zijn om terug te komen op eene dwaling, welke zoovele uren van den rechterlijken arbeid in beslag heeft genomen.

Men gelieve op te merken dat er volstrekt geen sprake van is de Raadkamer af te schaffen als rechtscollege van verwijzing, doch enkel hare taak te verlichten.

« De tusschenkomst van de Raadkamer, zegde Thonissen, is een waarborg welke de rechtsbedeeling tevens moet opleveren voor de individueele vrijheid, de maatschappelijke

orde en het gezag van de rechterlijke macht »... Verslag tot de Kamer, *Gedr. St.* 1882-1883, lbz. 65. Dit blijft waar.

Men moet deze tusschenkomst behouden behalve in de hooger aangegeven gevallen en aan den beklagde en aan de burgerlijke partij toelaten gehoord te worden, zoo zij het uitdrukkelijk aanvragen. De instelling van de Raadkamer wordt aldus herleid tot haar ware opdracht welke er in bestaat te verklaren of er genoeg bezwaren zijn om de vervolging te rechtvaardigen, zonder dat haar bevelschrift ooit kunne vooruitloopen op de beslissing van de vonniswijzende rechtbank.

B. — *Beperking van het recht van beroep in politiezaken.*

Moet het recht van beroep worden beperkt, zooals de heer Collignon voorstelde aan de « Union belge du droit pénal »?

Volgens de voorgestelde hervorming, zou het recht van beroep in algemeenen regel ontzegd worden, zoowel wat de eindvonnissen als de tusschenvonnissen betreft. Het zou beperkt worden tot de vonnissen welke hoofdgevangenisstraf uitspreken in de gevallen waarin de burgerlijke belangen niet werden hersteld en in de gevallen van stelling van burgerlijke partij, wanneer de klacht het bedrag in hooger beroep bereikt van de vonnissen in burgerlijke zaken gewezen.

Wij zouden ons kunnen aansluiten bij eenig voorstel dat het recht van beroep van eindvonnissen in strafzaken zou beperken. Het hooger beroep is de meest doelmatige waarborg van den rechtzoekende tegen onrechtvaardigheid of vergissing.

De Procureur-Generaal bij het Hof te Luik stelt vast dat, van 1926 tot 1930, jaarlijks 183.150 beklagden voor de politierechtbanken van het Rijk werden gedagvaard. Gemiddeld werd er in 3.233 zaken in hooger beroep gedaan. Daaronder waren er 670 gevallen van hooger beroep van vonnissen tot hoofdgevangenisstraf. Zoodat, zoo de hervorming werd verwezenlijkt, het recht van beroep zou worden geweigerd in 2.563 gevallen per jaar.

Wij merken op dat de afschaffing van het recht van beroep zou slaan op al de overtredingen van de artikelen 551 tot 564 van het Strafwetboek. Wij erkennen dat het zeer groot aantal overtredingen waarop deze bepalingen slaan niet van zulken aard zijn dat daardoor de eer ernstig wordt aangetast. Toch blijft waar dat de burger, die zelfs een geringe geldboete oploopt, het recht moet hebben daarvan in hooger beroep te komen zoo hij meent ten onrechte te zijn veroordeeld.

Doch blijven wij even stil bij een der soorten overtredingen welke geen aanleiding tot beroep zouden geven: die voorzien bij artikel 561 van het Strafwetboek betreffende de personen welke beschadigde, bedorven, schadelijke, vervalschte of nagemaakte eetwaren, dranken of levens- of voedingsmiddelen hebben verkocht, gesleten of te koop gesteld en de personen die, zonder bedriegelijk opzet, vervalschte of nagemaakte eetwaren, drank, levens- of voedingsmiddelen verkoopen, slijten of te koop stellen.

Een veroordeeling voor dergelijke feiten kan hoogst nadeelige gevolgen hebben voor den handelaar welke ze oploopt. Gaat men hem het recht van hooger beroep ontzeggen?

Uitzondering op de beperking van het recht van hooger beroep voortvloeiende uit het feit dat de burgerlijke belangen niet geregeld werden.

Hoe, doet hier terecht de Procureur-Generaal bij het Hof te Luik opmerken, zal men weten of de burgerlijke belangen andermaal zullen worden besproken? Ziedaar een bron van moeilijkheden zonder einde in verband met de ontvankelijkheid van het hooger beroep.

Andere uitzondering in het geval dat er burgerlijke partij was en het gevraagde bedrag 5.000 frank of meer bedraagt.

De Procureur-Generaal te Luik onderstreept tot welken

vreemden uitslag dit stelsel zou leiden: « een van beide, zegt hij, ofwel weigert men — aan de burgerlijke partij — het recht van hooger beroep in geval van hoofdgevangenisstraf wegens het bedrag van den eisch: met voor gevolg dat de beklaagde — alleen wegens zijn bij uitstek zware verantwoordelijkheid die hem gevangenisstraf kostte — gemachtigd wordt aan de rechtbank in hooger beroep de vraag van schadeloosstelling voor te leggen en aangezien de burgerlijke partij hetzelfde verhaal niet kon nemen, zoo wordt het in eersten aanleg toegekend bedrag een maximum dat in hooger beroep kan worden verminderd doch nooit verhoogd, ofwel zal het recht van hooger beroep verleend worden aan de burgerlijke partij en dan zien wij hoe deze het voordeel geniet van een uitzonderlijk rechtsmiddel van hooger beroep, enkel en alleen wegens het gevolg gegeven aan de publieke vordering, vordering waarmede zij niets te maken heeft ».

Zal men trouwens geen ramingen zien maken welke op niets berusten, alleen maar om het bedrag in hooger beroep te bereiken?

Wij zijn niet voor de afschaffing van het recht van hooger beroep tegen het eindvonnis om redenen van algemeenen aard en ook omdat wij meenen dat de voorgestelde hervorming van aard zou zijn, slechts in zeer geringe verhoudingen, het aantal zaken te verminderen dat bij wijze van hooger beroep aan de rechtbanken wordt onderworpen.

C. — Recht van verzet.

De wijzigingen voorgesteld zoowel door de « Union belge de droit pénal » als in de openingsrede van den Procureur-Generaal bij het Hof te Luik, zijn o. i. uitmuntend.

Het is werkelijk een misbruik van de bepalingen van de artikelen 149, 150, 151, 186, 187, 188 en 208 van het Wetboek van strafrechtspleging, dat de beklaagde tegenwoordig met het gerecht kan spotten.

Een beklaagde wordt gedagvaard voor de politierechtbank of voor de boetstraffelijke rechtbank. Hij werd in wettelijken vorm verwittigd van den dag en waarop zijn zaak voor de rechtbank komt. De getuigen werden opgeroepen en zijn aanwezig. De vrederechter, bijgestaan door zijn griffier, het openbaar ministerie zijn er. Indien de zaak voor de boetstraffelijke rechtbank is gebracht, bestaat de rechtbank uit één of drie rechters, den Procureur des Konings of een substituut en den griffier. De beklaagde kan aanwezig zijn op de terechtzitting en niet eens het afroepen van zijn naam beantwoorden. De getuigen zullen in zijn aanwezigheid worden gehoord. Hij zal den eisch van het openbaar ministerie kunnen aanhooren. Hij zal het vonnis hooren. Dit alles belet hem niet desnoods verzet aan te teekenen tegen het vonnis dat hem veroordeelde, en in dit geval het onderzoek van het proces ter terechtzitting doen herbeginnen. Hij kan deze list voor den onderzoeksrechter gebruiken, voor de rechtbank, voor het hof van beroep.

De beklaagde zal gewoonlijk de onbeschaamdheid niet zoo ver drijven. Maar niets belet hem de dagvaarding onbeantwoord te laten, thuis te blijven en verzet aan te teekenen wanneer hem het vonnis bij verstek beteekend wordt.

Somtijds zal deze tactiek beklaagde toelaten het einde van den termijn voor de verjaring te bereiken; in andere gevallen zal zij tot doel hebben te ontsnappen aan de gevolgen van een veroordeeling tot schadevergoeding. Gedurende den tijd dien de wet hem vrijgevig ter beschikking stelt, zal hij er voor zorgen insolvent te worden.

Terecht stelt men voor dat de verzetter zich niet meer geldig voor den rechter zou kunnen aanmelden indien hij niet bewijst dat het verstek hem niet kan aangerekend worden. En men voegt er aan toe, dat, indien het onderzoek over het verzet uitwijst dat het verstek opzettelijk gebeurde, de beklaagde niet enkel zijn recht op ontvankeelijkheid van zijn verzet verliest, maar ook nog kan veroordeeld worden tot schadevergoeding.

D. — Tenuitvoerlegging bij voorraad der vonnissen en arresten op de strafvordering.

Tengevolge van de verkeersongevallen waarvan het aantal voortdurend toeneemt — zooals gezegd, gemiddeld 19.000 per jaar — worden dikwijls zeer belangrijke burgerlijke betwistingen voor de rechtbanken en hoven van beroep gebracht. Tot nog toe verplicht geen enkele wet den autobestuurder zich te verzekeren tegen ongevallen. Van den anderen kant doen zich vele gevallen van vervalvenverklaring der verzekering voor.

In den huidige staat van de wetgeving, en behalve de exceptie van artikel 188 van het Wetboek van strafvordering, dat aan de rechtbank toelaat, in geval van vonnis op verzet, wanneer de beklaagde niet verschijnt, een provisie toe te kennen en te beslissen dat deze bepaling zal uitvoerbaar zijn niettegenstaande hooger beroep, kunnen het slachtoffer van een auto-ongeval of zijn erfgenamen zich altijd slechts na maanden en soms na jaren doen vergoeden (2).

Buiten de traagheid die eigen is aan dergelijke geschillen die, wanneer zij zwaarmoedig zijn, een opsporing door de rijkswacht vergen, een onderzoek, een deskundig onderzoek om de verantwoordelijkheid vast te stellen, een verwijzing door de raadkamer, is er nog de rechtspleging voor de rechtsmacht van wijzen. Wij bevinden ons voor de rechtbank een jaar na het ongeluk. Men pleit, dikwijls valt het voor dat de rechtbank tot een tweede deskundig onderzoek zal besluiten om uit te maken welke de gevolgen zijn van de veroorzaakte lichamelijke letsels. Er gaan nog twee, drie maanden voorbij vooraleer de zaak nuttigerwijze ter zitting kan gebracht worden. Ten slotte kent een uitspraak schadevergoeding aan de burgerlijke partij toe. Zal zij betaald worden? Toch niet, er is hooger beroep. Het dossier wordt aan het Hof overgemaakt. Er zijn verdagingen. Nog maanden zijn noodig vooraleer het Hof bepaald uitspraak doet.

Intusschen zal de dader van het ongeval, of de burgerlijk verantwoordelijke, alle eigen maatregelen genomen hebben. Het slachtoffer, voorzien van een uitspraak of een arrest dat hem voldoening geeft, zal zich voor een onvermogen bevinden.

Waarom aan den strafrechter, voor wien de burgerlijke zaak is gebracht, niet het recht geven wegens de omstandigheden de voorloopige tenuitvoerlegging van de uitspraak gelasten, hetzij voor de uitgesproken veroordeeling in haar geheel, hetzij voor een deel met of zonder borgstelling? Waarom de regelen van het burgerlijk recht niet uitbreiden tot de burgerlijke zaken aangebracht voor de strafrechtbank? Waarom althans den rechter niet toelaten de consignatie van de toegekende sommen te gelasten?

« Laat ons, zegt de Procureur-Generaal bij het Hof te Luik, aan den strafrechter de zorg laten, zooals de wet voor den burgerlijken rechter voorziet, te beoordeelen. Het kwaad is uitgebreid genoeg opdat de toepassing van het redmiddel niet een buitengewoon karakter zou dragen. »

E. — Verslag ter terechtzitting voor de rechtsmacht van hooger beroep.

Artikel 209 van het Wetboek van strafvordering bepaalt dat « over het beroep uitspraak wordt gedaan ter terechtzitting, binnen de maand, op een verslag door een van de rechters uitgebracht ». Deze bepaling is toepasselijk op het hooger beroep in zake politie- en boetstraffelijke vonnissen.

Wij achten het niet noodig dezen tekst te wijzigen om lange en nuttelooze voorlezingen te vermijden. De schrijvers en de rechtsspraak geven den rechter of den raadsheer-verslaggever alle vrijheid verslag uit te brengen in een duidelijke en beknopte uiteenzetting. « De rechter of de raadsheer-verslaggever maakt zijn verslag in geweten

op. Geen enkele vorm is voorgeschreven. Hij is niet verplicht al de stukken van het dossier te lezen. Hij mag ze den vorm en de uitgebreidheid van het verslag, alsook de gegevens die het moet bevatten over aan het geweten en samenvatten.» D. P. 1893, I. 237 en nota's. «De wet laat de beoordeelingen van den magistraat die er mede belast is.» Dalloz, zie *Appel criminel*, n° 315. «De wet laat hem oordeelen over de gepastheid en het nut der stukken waarvan hij lezing moet geven.» Verschillende gevallen van verbreking... zie Beltjens, artikel 209, nr° 4 tot 6.

Feitelijk strekt het gebruik er toe het verslag te herleiden tot de hoofdelementen van de zaak. Het Openbaar Ministerie, de advocaten behooren de feiten en de argumenten die zij er kunnen uit putten, ten gunste van de bestraffing of van de verdediging, uiteen te zetten. De magistraten kunnen elk het dossier onderzoeken wanneer de zaak van ernstigen aard is.

Het schijnt derhalve niet dat het noodig is de wet op dit gebied te wijzigen.

* * *

Aldus luiden enkele der wijzigingen van de thans besproken wetten van strafrechtspiegeling.

Doorgaans vindt men er, samen met het nastreven van een vluggere en meer bij het moderne leven aangepaste procedure, het verlangen de hoven en rechtbanken te ontlasten.

De studies van dien aard verdienen de aandacht van de regeering en van de wetgevende macht gaande te maken. Alles dient gedaan om het rechtsbeleid meer toegankelijk, meer snelwerkend te maken. Men moet ook alles beproeven om den last der zaken die de rechters overladen te verminderen. Het is een algemeen belang dat de rechtsgedingen niet meer twee, drie jaren aansleepen. Men moet vermijden dat de magistraten door te talrijke plichten er aan bloot staan het grondig onderzoek der rechtsgedingen afhankelijk te maken van de bezorgdheid ze al te vlug te berechten. Wij hebben een uitmuntende magistratuur. Zij moet haar zending met kalmte kunnen vervullen.

Wat te doen? Want, men moet het zich niet ontveinzen, de hervormingen waarvan sprake, zullen het huidige kwaad slechts binnen zekere mate verbeteren. Zij zijn alleen een lapmiddel. Het personeel dient uitgebreid te worden. Het aantal rechters dient verhoogd daar waar de behoefte zich doet gevoelen. Is het aan te nemen dat het aantal rechters in de rechtbank te Luik hetzelfde zij als vóór den oorlog? Is het redelijk dat het aantal raadsheeren bij het Hof van Luik, dat in 1914, 28 bedroeg, in 1935 tot 22 herleid zij? Wij halen slechts voorbeelden aan. Zij zijn tekenend.

Wij wachten. Wegens den staat der openbare financiën is het niet mogelijk het rechterlijk personeel te vermeerderen. Misschien had men elders doelmatiger bezuinigingen kunnen doen. Doch, laten wij ons onderwerpen en een oplossing trachten te vinden.

Waarom niet beslist den weg opgaan van een onlangs genomen koninklijk besluit — namelijk van 11 November 1935 — waarbij het aantal toegevoegde vrederechters gebracht wordt op vier in de vrederechten eerste klasse, en op drie in al de overige kantons.

«Het betaamt, aldus het verslag aan den Koning, dat de vrederechters van Brussel, wegens het aantal en het belang der zaken die zij moeten behandelen, over de medewerking van vier plaatsvervangers kunnen beschikken.»

Hetzelfde verslag aan den Koning stelt vast dat, naar aanleiding van het koninklijk besluit van 10 Januari 1935, het aantal zaken bij de politierechtbank van Brussel met 50 t. h. ongeveer gedaald is.

Men moet het met genoegen aantekenen. Doch, noch de rechtbanken van eersten aanleg, noch de beroepshoven hebben hun zaken met één eenheid zien afnemen en hun personeel werd niet vermeerderd.

Waarom wordt het aantal plaatsvervangende rechters

bij de rechtbanken van eersten aanleg niet vermeerderd?

Wat zou men kunnen inbrengen tegen het voorzien van plaatsen van plaatsvervangende substituten van den procureur des Konings?

En om een nieuwigheid te vermelden die stoutmoedig kan schijnen, waarom geen plaatsvervangers bij het Hof van Beroep benoemen?

Men zal vragen hoe zij zullen aangeworven worden. Het zal volstaan te zeggen dat er zich bij de eere-raadsheeren stellig zullen bevinden die, na een lange loopbaan aan de studie van het recht gewijd, bedeeft met een kostbare ondervinding, hun medewerking aan het rechtsbeleid niet zullen weigeren. Het zal nog volstaan te zeggen dat er zich bij de leden van de balies onzer hoven van beroep advocaten bevinden met twintig of vijftien twintig jaren praktijk en die evengaarne het verzoek dat hun zou gedaan worden, zouden beantwoorden. Wij meenen dat door de toevoeging van deze keurelementen, onze hoven van beroep het groot gezag dat zij terecht genieten nog zouden zien stijgen.

De instelling van plaatsvervangende rechters dagteekent van de herinrichting van de rechterlijke orde door de *Assemblée constituante* bij de wet van 16 Augustus 1790. De plaatsvervangende bestaat niet bij de hoven van beroep. Het valt te verwonderen dat men er niet vroeger aan gedacht heeft ze in te voeren.

* * *

De voorgaande beschouwingen zijn de weergave van de meening van den verslaggever over de begroting inzake de onderzochte vraagstukken. Er werd door de Commissie van Justitie niet over gestemd.

* * *

Uw verslaggever meent ten slotte de aandacht der regeering te moeten vestigen op een arrest van het Hof van Verbreking van Den Haag van 16 Maart 1931, over de Overeenkomst van Brussel van 28 Maart 1925, goedgekeurd door de wet van 16 Augustus 1926, tusschen België en Nederland.

Volgens deze overeenkomst hebben de uitspraken der hoven en rechtbanken in burgerlijke en in handelszaken in een van beide landen, in het andere kracht van gewijsde verkregen indien zij beantwoorden aan de bij de overeenkomst voorziene voorwaarden.

Welnu, krachtens het arrest van den Hoogen Raad van Den Haag van 16 Maart 1931, moeten de rechterlijke uitspraken van den strafrechter in burgerlijke zaken in België, niet beschouwd worden als vallende onder de toepassing van de Overeenkomst van 28 Maart 1925.

Dit arrest verwekt een zeer moeilijken toestand voor de Belgen slachtoffers van een rijongeval door een Nederlander in België veroorzaakt. Indien een Belg, die zich burgerlijke partij heeft gesteld voor een Belgische strafrechtbank, een veroordeeling tot schadevergoeding heeft verkregen tegen een Nederlander, dan kan hij inderdaad krachtens bedoeld arrest niet in Nederland het exequatur bekomen van de uitspraak die hem voldoening gaf. Hij zal er dus moeten van afzien zich burgerlijke partij te stellen voor de strafrechtbank, wachten tot zij hebbe uitspraak gedaan, daarna burgerlijk optreden om dan slechts in Nederland de tenuitvoerlegging van het besluit van den Belgischen burgerlijken rechter te verkrijgen.

Het arrest van het opperste hof van Den Haag heeft in Nederland veelvuldig commentaar uitgelokt. Sommige juristen hebben er een critiek op het buitenlandsch recht in gezien.

Zonder het vraagstuk vakkundig te onderzoeken en om alleen op practisch gebied te blijven, verzoeken wij de regeering te willen nagaan hoe aan dien toestand een einde zou kunnen gemaakt worden, hetzij dat een verklaring van de Overeenkomst zou gevraagd worden aan het Permanente Hof voor Internationale Rechtspraak, hetzij dat onderhandelingen zouden aangeknoopt worden met de Nederlandsche regeering met het oog op het sluiten van

een bijkomende bepaling bij de Overeenkomst van 28 Maart 1925.

De rijongevallen door Nederlanders in België veroorzaakt zijn talrijk. Het betaamt dat de Belgische slachtoffers doelmatig beschermd wezen.

* * *

De wet op het gebruik der talen in gerechtszaken is al te onlangs invoege getreden om er van stonden aan de gevolgen van te kunnen bespreken of in het algemeen wijzigingen in aanmerking te nemen.

Op een bijzonder punt evenwel heeft de Commissie er op gewezen dat de voorwaarden, vereischt om te doen blijken van de *volledige* kennis van iedere der beide landstalen, tot een weinig redelijken toestand leidden op gebied van het universitair onderwijs.

Deze volledige kennis kan, volgens artikel 43, paragraaf 1, der wet, slechts blijken uit het diploma waarop vermeld wordt dat het examen voor alle vakken in eenzelfde taal werd afgelegd, of uit een bijzonder taalexamen.

In feite vloeit uit deze bepalingen voort dat een universitair diploma van doctor in de rechten — zonder aanvullend taalexamen — den titularis niet kan bevoegd maken voor de uitoefening van eenig rechterlijk ambt, indien daarop niet vermeld staat dat de recipiendus over al de onderwezen vakken het examen heeft afgelegd in eenzelfde taal, hetzij Nederlandsch, hetzij Fransch.

Aldus, uit vrees eenigerlei tweetaligheid in het onderwijs te schijnen willen opleggen, heeft men deze tweetaligheid practisch uitgesloten zelfs in de twee vrije universiteiten van Brussel en Leuven, waar het recht wordt gedoceerd in de twee landstalen en de mogelijkheid van deze tweetaligheid in het examen feitelijk bestaat.

Dergelijke oplossing lijkt reeds, van nationaal standpunt uit, van betwistbare waarde.

Maar hetgeen schijnt te bewijzen dat, zelfs in practisch opzicht, een dusdanige oplossing niet te verdedigen is, is het feit dat de noodzakelijkheid van tweetalige rechtskundigen wordt erkend en zelfs ingevoerd door de wet zelf, althans voor het arrondissement Brussel en het Hof van Beroep te Brussel.

Verschillende magistraten moeten een grondige kennis van de eene en de andere taal bezitten.

De advocaten moeten hun procedure kunnen opstellen en eerlang pleiten in de beide talen.

Derhalve lijkt het werkelijk niet redelijk de modaliteiten van onderwijs en van diploma niet te voorzien die aan deze behoefte beantwoorden.

Dat men dus, voor het bewijs van de grondige kennis van een landstaal bij artikel 43 de voorwaarde van het examen op alle vakken afgelegd in deze taal, vervange door het bewijs van het examen afgelegd voor een zeker aantal vakken, één derde bij voorbeeld, in deze taal.

Aan de beginselen van de wet wordt daardoor geenszins geraakt.

Immers, voor wie den aard der juridische studiën kent is het duidelijk dat de waarborg voortvloeiende uit deze gestadige practijk van de taal gedurende verschillende jaren heel wat ernstiger zal zijn dan de waarborg van een taalexamen, hoe zorgvuldig ook de examencommissie werd gekozen.

Er dient op gewezen dat dit voorstel van een lid in den schoot der Commissie geen verzet heeft uitgelokt, terwijl sommige leden zich erbij bepaalden hun meening voor te behouden.

Het lijkt dus wenschelijk dat het vraagstuk eerlang het voorwerp worde van een wetsontwerp uitgaande van de regeering of zelfs van het parlementair initiatief, opdat, zoo het nuttig wordt bevonden, een oplossing kunne worden getroffen vóór de opening van het volgende academisch jaar.

* * *

Sommige leden der Commissie vreesden dat de regeer-

ring zou gebruik maken van de haar verleende bijzondere machten om grondige wijzigingen toe te brengen aan het huidige gevangenisstelsel.

Sommigen doen van hun vrees blijken en zij verzoeken de Commissie den wensch uit te drukken dat op dit gebied, waar er geen haast bestaat, de regeering op eigen gezag en zonder de tusschenkomst van het parlement geenerlei wijzigingen zou toebrengen aan het thans in voege zijnde wettelijk regiem.

In denzelfden gedachtengang, hebben dezelfde leden er op gewezen dat de regeering, zonder dat deze belangrijke maatregel in het minst kon worden voorzien, plots de afschaffing der centrale gevangenis te Gent heeft besloten en doorgevoerd.

Deze leden verlangen te weten :

1° Of het niet mogelijk geweest ware, in stede van deze ruime instelling af te schaffen, er met geringe kosten zekere wijzigingen aan toe te brengen die er een modelinrichting zouden van gemaakt hebben, met centrale verwarming in al de afdelingen en cellen, waarbij zij de vergelijking zou hebben kunnen doorstaan met al de andere gevangenis van het rijk;

2° Wat de regeering schikt te doen met de reusachtige gebouwen en gronden die beschikbaar worden door de afschaffing der centrale gevangenis te Gent; de eventuele verkoop daarvan lijkt zeer moeilijk en weinig rendeerend;

3° Of het, in stede van deze gevangenis af te schaffen niet beter geweest ware de secundaire gevangenis over te brengen naar een der afdelingen van de centrale gevangenis, daar de secundaire gevangenis eveneens een vrij groot terrein beslaat dat kon verkocht worden ten bate van de Schatkist;

4° Met hoeveel eenheden het personeel der gevangenis kon worden verminderd tengevolge van de afschaffing der centrale gevangenis te Gent;

5° Welke werken, wegens deze afschaffing, reeds aan den gang zijn of worden overwogen in de andere strafinstellingen van het land en hoeveel deze werken vermoedelijk zullen kosten.

De begroting van Justitie duidt aan dat de afschaffing der centrale gevangenis te Gent voor het jaar 1936 zal aanleiding geven tot een vermindering van uitgaven ten bedrage van 950,000 frank.

Ware het mogelijk nauwkeuriger te weten op welke posten deze bezuinigingen slaan en welke voor ieder dezer posten de aard en het bedrag der verwezenlijkte bezuinigingen zijn?

Van stonden aan zijn er zes gevangenis van hoofdplaats van arrondissement afgeschaft.

Het staat buiten kijf dat deze afschaffingen de degelijke inrichting van het gerecht en de degelijke rechtsbedeeling enkel kunnen schaden en zeer ernstige nadeelen bieden.

Ware het mogelijk te weten welke bezuiniging op dit gebied werd verwezenlijkt door de afschaffing der gevangenis te Oudenaarde, Ieper, Veurne, Hoei, Marche en Neufchateau en hoeveel gedetineerden, tengevolge van deze afschaffingen, moesten overgebracht worden om ter beschikking te worden gesteld van de rechtscolleges van onderzoek of van wijzen, zetelende in de arrondissementen, waar er geen gevangenis meer bestond?

Welke is de gemiddelde uitgave voor dit overbrengen, dat telkens de aanwezigheid vergt van twee leden van de Rijkswacht?

* * *

De Commissie, zich aansluitende bij de opmerking gemaakt door verschillende leden, drukt den wensch uit dat de regeering het thans in voege zijnde wettelijk gevangenisregiem zonder tusschenkomst van het parlement. In het algemeen breidt de Commissie den wensch uit tot alle andere gebieden van de bevoegdheid van de wetgevende macht en waar er geen bijzondere haast bestaat.

Een lid heeft de volgende opmerkingen gemaakt :

« Behoudens het vraagstuk van de grondwettelijkheid, van het nut der bijzondere machten en besluitwetten, geeft de overvloed dezer laatste onder de verschillende regeeringen aanleiding tot de grootste verwickelingen.

» Ik beperk mij tot de volgende opmerkingen, betreffende de ruchtbaarmaking en de kennis van de wetsbesluiten.

» De juridische spreuk: «iedereen wordt geacht de wet te kunnen» berust op een fictie, die trouwens onontbeerlijk is voor het leven van den Staat. Maar de Staat heeft nochtans den gebiedenden plicht aan de burgers de kennis van de wetten en besluiten te vergemakkelijken, zoo niet wordt de bindende kracht der wetten willekeurig.

» Al de praktijks van het recht, de zakenlui, het publiek en de ambtenaren zelf klagen levendig over de onmogelijkheid waarin men verkeert te gepasten tijde de wetsbesluiten of koninklijke besluiten, genomen krachtens de bijzondere machten te kennen, terug te vinden en toe te passen.

» De wettelijke bekendmaking is volstrekt ontoereikend.

» Omdat:

» 1° Talrijke besluiten worden getroffen zonder eenige voorafgaande verwittiging van de belanghebbenden en van het publiek;

» 2° De rubriek, onder dewelke zij verschijnen, niet voldoende het punt aanduidt dat door het besluit wordt geregeld;

» Een bepaald besluit, genomen op voorstel van een of ander departement, behelst bepalingen die zaken regelen, welke aan dit departement vreemd lijken, en de bepalingen zijn duister en slecht geklasseerd;

» 3° Sommige bepalingen van het besluit rechtstreeks of onrechtstreeks terugwerkende kracht hebben;

» 4° Er geenerlei onderrichting wordt gegeven die tot commentaar kan dienen voor de besluiten en doorgaans het verslag aan den Koning geen bijzondere klaarheid brengt;

» 5° De termijn voor het van kracht worden, die normaal kan zijn voor een wet, volstrekt ontoereikend is om aan de belanghebbenden toe te laten zich naar het besluit te gedragen.

» Immers, op normaal wetgevend gebied, bestaat er een heele ruchtbaarmaking die lang op voorhand de wet aankondigt, welke zal worden afgekondigd; de officieele documenten, de pers kondigen de indiening aan van wetsontwerpen en van memories van toelichting, geven een verslag van de besprekingen, van de amendementen, van de stemmingen, van de voorstellen, vooreerst in de eene Kamer en vervolgens in de andere, en er verloopt soms een vrij lange tijd tusschen de eindstemming over de wet en haar bekendmaking.

» Doorgaans gaat de wet vergezeld van een koninklijk besluit van uitvoering.

» Het besluitwet komt als de bliksem!

» 6° De belanghebbenden, die niet regelmatig het *Staatsblad* lezen en niet onmiddellijk een aanteekeningwerk doen, al de moeite van de wereld hebben om zich den tekst van het besluit aan te schaffen.

» Onder de laatste regeeringen verschenen reeds meer dan 210 wetsbesluiten, die dichtgedrukte en inhoudrijke boekdeelen vormen. De tabellen van het *Staatsblad* verschijnen slechts om het kwartaal.

» De uitgaven zooals *Bulletin des lois et arrêtés*, die de praktijks gewoonlijk raadplegen, de brochures uitgegeven door het *Staatsblad*, verschijnen met een vertraging van twee of drie maanden.

» Van den anderen kant zijn de inhoudstafels, wegens de duisterheid der rubrieken, volkomen onvolledig.

» Kortom, geen enkel rechtskundige is er nog zeker van de wet te kennen. De rechtsboeken, de verzamelingen, de raadplegingen, de ontwerpen van overeenkomst van heden, de overeenkomsten zelf zijn morgen niet meer geldig want een besluit-wet kan plots de wetgeving wijzigen.»

Als gevolg op deze opmerkingen vraagt de Commissie van Justitie eenparig dat de regeering zich zou onthouden van maatregelen met terugwerkende kracht, schikkingen zou nemen om ruimer bekendheid te verzekeren aan de wetgevende bepalingen, gemakkelijke en duidelijke verwijzingen om er kennis van te krijgen, zooals analytische tabellen, beknopte uitleggingen, aanduiding van de ambtenaren die kunnen inlichten. Zij wenscht het einde van het regiem der besluitwetten te zien.

* * *

« Thans kunnen de uitspraken van den Tuchtraad van de Advocatenorden wanneer het straffen boven de waarschuwing betreft, bij de Hoven van Beroep aanhangig gemaakt worden. Een lid verklaarde zich geenszins te kunnen aansluiten bij het standpunt van zekere leden van de balie, die de hoven van beroep zouden vervangen door een hogere rechtspleging bestaande uit advocaten en magistraten. Hij liet opmerken dat de tuchtrechtspleging van de hooge rechterlijke overheden een traditie vormt in onze provinciën. Zij werd destijds uitgeoefend door den Hoogen Raad van Mechelen, den Souvereinen Raad van Brabant, den Raad van Vlaanderen, enz.

Het is goed dat de balies aldus innig samenwerken met de hooge rechtsmachten in welker gebied zij bedrijvig zijn.

Doch hetzelfde lid oordeelt het noodig te zeggen dat, wanneer het hof van beroep aldus zijn tuchtmacht uitoefent, de kamer die van de zaak kennis neemt bestaan zou niet uit drie, maar uit vijf, zoo niet zeven raadsheeren.

Op voorstel van een lid was de Commissie het eens om aan den Minister van Justitie den wensch over te maken dat niets zou gewijzigd worden aan de inrichting van de rechtsmachten belast met de uitspraak over het hooger beroep in zake de beslissingen van de tuchtraden; of dat althans de wijziging niet zou geschieden bij een besluit dat niet het voorwerp is geweest van rijpelijk overwogen raadplegingen vanwege de betrokken groeperingen.

* * *

Een lid vroeg of, indien het verslag van de Begroting van Justitie handelt over de verplichte verzekering voor de verkeersongevallen, het niet zou gepast zijn in het verslag te verklaren dat niet alleen de naamlooze vennootschappen, de cooperatieven en de mutualiteiten van verzekering tot dekking van het risico zouden aangenomen worden, doch ook de individueele verzekeraars en de groeperingen van verzekeraars die alle gewenschte waarborgen bieden.

De coöperatieve formules die morgen nog zullen gelden, laten toe nieuwe vormen van vennootschappen te verwachten zelfs op gebied van verzekering. Het is derhalve geboden het te enge kader bij koninklijk besluit van 6 Mei 1934 aan de verzekering opgelegd, te verruimen. (K. B. op de machtiging en de controle van de verzekeringsondernemingen en -instellingen die de burgerlijke verantwoordelijkheid dekken).

De Commissie sloot zich bij deze opmerkingen aan.

Een lid wees de Commissie op de noodzakelijkheid de samengeoerde wetten op de handelsvennootschappen te herzien. Mocht het wetsvoorstel door de heeren Brunet c.s. op 9 Maart bij de Kamer ingediend (n° 86) en waarbij de individueele actie der aandeelhouders wordt hersteld, niet spoedig worden onderzocht en aangenomen, dan zou het ten minste geboden zijn nieuwe bepalingen aan te nemen betreffende de hoofdpunten. Namelijk zou wat den aanbreng betreft de bepaling ervan verplicht vollediger en duidelijker moeten gemaakt worden. Wat betreft het werkelijk toezicht bij de naamlooze vennootschappen, het zou moeten verzekerd worden, niet door commissarissen, die meestal niet bevoegd zijn en afhangen van de raden van beheer, maar door deskundigen, werkelijke controleurs van de rekeningen, die onder een beroepstucht staan.

* * *

Een lid drukte den wensch uit dat de Minister van Justitie in de kwestie van de behandeling der vreemdelingen het bijzondere geval van den politieken vluchteling en den heimatlooze zou onderzoeken.

Beiden bevinden zich in een gansch pijnlijken toestand daar zij theoretisch of practisch in geen enkel land de zekerheid hebben toelating te krijgen om er te verblijven en er een normaal bestaan te leiden.

Het lijkt derhalve wenschelijk dat een minder streng regiem worde voorzien te hunnen voordeele op het driedubbel gebied van de toelating op ons grondgebied, van de uitoefening van een winstgevend ambacht of beroep, van de gevallen en de procedure van uitdrijving.

Veel kan worden gedaan langs bestuurlijken weg; eventueel zou een wetsontwerp, uitgaande van de Regeering, ongetwijfeld gunstig worden onthaald.

* * *

Dit lid herinnerde er aan dat volgens inlichtingen in de pers, de Regeering Theunis in October 1934 den tekst had goedgekeurd van een Koninklijk Besluit opgemaakt door het Comité voor wetgeving betreffende de verantwoordelijkheid van de beheerders van vennootschappen, besluit dat intusschen nooit is uitgevaardigd.

Deze heimelijke verstikking tengevolge van geheime tusschenkomsten heeft het gezag van de quasi wetgevende procedure der bijzondere machtigingen niet verhoogd.

Wat er van zij, de kwestie blijft gesteld; het is wenschelijk dat zij eerlang het voorwerp zou uitmaken van een wetsontwerp vanwege den Minister van Justitie die daartoe in zijn Departement alle noodige elementen moet gevonden hebben.

* * *

Een lid wees op de werking van de interministerieele commissie voor de Deutsche vluchtelingen. Hij gaf volgende overwegingen ten beste :

« In November 1933 heeft de heer Janson, Minister van Justitie, wegens den aanzienlijken toevoer van Deutsche vluchtelingen, een interministerieele Commissie aangesteld, belast met het onderzoek van den toestand der Israëlitische vluchtelingen in België.

» Het voorzitterschap van deze Commissie werd opgedragen aan den heer Maurice Costermans, Directeur-generaal bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel. De Commissie bestaat uit een vertegenwoordiger van de Israëlitische Kolonie in België en een hoog ambtenaar van elk der volgende Ministerieele Departementen : Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, Justitie (Bestuur van de Openbare Veiligheid), Arbeid en Sociale Voorzorg.

» De eerste zitting van de Commissie had plaats op 17 November 1933. Tot heden heeft zij zeven en dertig vergaderingen gehouden met gemiddeld drie uren beraadslaging per vergadering. Zij draagt een raadplegend kenmerk en brengt een beredeneerd advies uit over de gepastheid van het verblijf, de toekenning van een arbeidstoe-lating, de machtiging een handel te drijven of een bedrijf in te richten.

» Zij doet uitspraak over bijzondere gevallen (20 tot 30 dossiers gemiddeld worden onderzocht in den loop van een vergadering). Zij waakt erover dat uitgewekenen niet zonder eenzelveigheidsstukken zijn en schrijft desnoods onderzoeken voor om die identiteit alsook de juiste nationaliteit van den vluchteling te bepalen.

» Elk geval wordt zorgvuldig onderzocht niet alleen voor wat betreft het toekennen van het verblijf, enz., doch ook wat betreft de bijzondere tegemoetkomingen die wegens menschlievende beschouwingen zouden geboden zijn. De gevallen die een grondiger onderzoek vergen worden opnieuw bestudeerd en besproken in den loop van verschillende vergaderingen.

» Inmiddels kunnen inlichtingen voor de Commissie ingewonnen worden bij de Hulpcomités die zich met de uitgewekenen bezig houden bij het Bestuur van de Openbare Veiligheid en de Diensten van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, bij handelsinrichtingen, handelsbeursen of -kamers, enz.

» Een zekere rechtspraak is ontstaan uit de beredeneerde adviezen in hun geheel die tot nu toe door de Commissie gegeven werden. Het kan van belang zijn hier enkele typische besluiten of maatregelen te vermelden, genomen voor de regeling van gelijkaardige bijzondere gevallen :

» a) Daar België niet een vast toevluchtsoord kan zijn voor de massa uitgewekenen, beoogen de te nemen maatregelen vooral den toestand te regelen van uitgewekenen wier verblijf in België slechts van afwachtenden aard is. Het past deze laatsten te helpen een vaste woonplaats te vinden in het buitenland (Zuid-Amerika, Palestina, enz.). Comitès voor hulp en onderstand belasten zich daarmee. Inmiddels ontvangen die uitgewekenen kosteloos een «vrijkaart», dienende tot voorloopige verblijfkaart binnen het Koninkrijk. De geldigheidsduur dezer vrijkaart is lang genoeg om de betrokkenen toe te laten de noodige schikkingen te nemen voor hun uitwijking. De toegestane termijn kan herhaaldelijk verlengd worden.

» b) De uitgewekene, tot verblijf toegelaten, verkrijgt doorgaans het voordeel in het register der vreemdelingen ingeschreven te worden (inschrijving die om de zes maand hernieuwd kan worden, hetzij van ambtswege, hetzij na een nieuw onderzoek van de Commissie), en meer zelden, de toelating ingeschreven te zijn in de bevolkingsregisters (geldigheid twee jaar met, wel verstaan, mogelijkheid van hernieuwing). De uitgewekene die bewijst in het bezit te zijn van een vermogen dat hem in staat stelt zijn stoffelijk bestaan te verzekeren (zonder verplicht te zijn te moeten werken of een winstgevend arbeid uit te oefenen), verkrijgt het verblijf zonder moeite :

» c) De uitgewekene bekomt zonder moeite de toelating tot werken indien hij een bijzonder vak kent dat niet door een Belg uitgeoefend kan worden. Hij wordt bovendien gemachtigd een handel te drijven of een industrie in te richten wanneer hij door die bedrijvigheid geroepen is bij te dragen tot de uitbreiding van 's lands economie.

» In sommige uitzonderlijke gevallen houdt de Commissie uitsluitend rekening met beschouwingen van menschlievenden aard om vluchtelingen, wier ongelukkige toestand bijzondere belangstelling verdient, tot den arbeid toe te laten.

» In dit opzicht trouwens wordt een onderscheid gemaakt tusschen den uitgewekene *sensu lato* en den uitgewekene *sensu stricto*.

» De eerste is doorgaans gevlucht door de vrees gekweld te worden en zonder mishandelingen ondergaan te hebben. De tweede, politieke uitgewekene in den beperkten zin van het woord, heeft doorgaans gewelddaden ondergaan of was het voorwerp van rechtstreeksche bedreigingen die zijn leven konden in gevaar brengen. Een land dat het toevluchtsrecht huldigt, moet eerst en vooral den uitgewekene *sensu stricto* helpen.

» d) Andere overwegingen beïnvloeden bij gelegenheid de besluiten van de Commissie. De tusschenkomst moet dringender en doelmatiger zijn voor den «heimatlosen» uitgewekene of den Russischen uitgewekene die uit Duitschland komt. Deze laatsten hebben weinig hoop een duurzame toevluchtsplaats te kunnen vinden in een ander vreemd land. De uitgewekene die zich hecht aan een bepaalde nationaliteit (Poolsche, Roemeensche, enz.), kan desgevallend een schuilplaats vinden in zijn vaderland. En daarbij, in dit geval, overeenkomstig den wensch van het Hoog Commissariaat voor de Deutsche uitgewekenen, toont de Commissie zich meer welwillend voor den uitgewekene die sedert lang zijn land van oorsprong heeft verlaten en deswege elken band met zijn vaderland verloren heeft.

» e) De uitgewekene, die gemachtigd werd te verblijven en zich naar het buitenland moet begeven, ontvangt van de Belgische overheden een reisbrief (bewijsstuk model B) indien hij zonder nationaliteit is of indien hij de hernieuwing van zijn pas niet kan verkrijgen. Door de opsporingen die zij voorschrijft, draagt de Commissie er toe bij aan de Belgische overheid de uitgewekenen aan te duiden die gerechtigd schijnen te zijn dergelijken reisbrief te mogen vragen.

» Het werk van de Commissie bleek nuttig en tegemoetkomend te zijn.

» De doelmatigheid van de tusschenkomsten der Commissie staat buiten kijf indien men wel wil inzien dat een vergadering van hooge ambtenaren van verschillende ministeries en van een afgevaardigde van de Israëlitische Kolonie geroepen is een beredeneerd advies uit te brengen na, desgevallend, talrijke beraadslagingen en mits rekening te houden zoowel met den staat van de arbeidsmarkt, enz..., als met beschouwingen van menschenleven en aard.

» De zorg om een besluit te treffen hoort eigenlijk toe aan de betrokken Ministers, doch dezen vinden in de adviezen van de Commissie al de vereischte gegevens om met kennis van zaken te beslissen.

» Men moet er ten slotte aan toevoegen dat de gegevens geleverd ter gelegenheid van de onderscheiden gevallen, onderzocht tijdens de vergaderingen van de Commissie, de genomen besluiten, enz... opgeteekend worden in de notulen, opgemaakt na elke vergadering, door toedoen van het Secretariaat van de Commissie.»

* * *

Hetzelfde lid heeft gesproken over de te verwezenlijken werking om de internationale landloopers in België ter hulp te komen.

Men kent de hoofdoorzaken van de internationale landlooperij: politieke gebeurtenissen, economische toestand, vijandige gezindheid jegens vreemdelingen.

Een uittreksel van het tijdschrift *Le Service Social* van Mevrouw Louise Guillaume duidt de te verwezenlijken werking aan:

«De inspanningen gedaan om de internationale landlooperij te verhelpen zijn nog fragmentarisch, doch hebben desondanks, uitmuntende uitlagen opgeleverd. Van nationaal standpunt uit kan men niet genoeg de samenschakeling wenschen van te zeer afzonderlijke pogingen, die, vereenigd, stellig op meer doelmatige wijze zeer talrijke gevallen zouden kunnen oplossen.

» De goedkeuring door België van de internationale overeenkomsten ware een groote stap vooruit op het gebied der practische verwezenlijkingen, maar het ware oprecht wenschelijk dat het zou afzien van het voorbehoud dat het heeft gemaakt bij de onderteekening. Zou men niet gunstig dienen te overwegen de uitbreiding van de maatregelen getroffen ten bate der Russen, Armeniërs en gelijkgestelden, tot de andere vluchtelingen die even ongelukkig zijn (Duitschers en Saarlanders b.v.)? Ten slotte kunnen wij niet genoeg pleiten ten bate der *niet blijvende vreemdelingen*, voor dewelke niets wordt gedaan, en die de echte internationale doolaards zijn, de «opgejaagde menschen» in de volle wrede werkelijkheid van het woord en voor dewelke totnogtoe alle tegemoetkomingen stuiten op onverbiddelijke wetten en reglementen. Wij zouden niet genoeg kunnen vragen dat men wat gemakkelijker *voorloopige* verblijfsvergunningen verleene, die aan de werken, welke zich met hen bezighouden, zouden toelaten althans iets te ondernemen. Maar wat gedaan voor een man die geen enkel geldig stuk heeft en die moet leven al zich verbergende, die met *geen enkele overheid* in verbinding kan treden, zoo hij niet wil over de grens worden gezet? Er zijn buitengewone gevallen waarin er een vaste verblijfsvergunning zou dienen verleend aan vluchtelingen en heimatlozen, die zich aan geenerlei over-

treding hebben schuldig gemaakt en ten slotte ergens moeten kunnen verblijven.

» De uitbreiding der repatriëering is geboden als een der eenige maatregelen voor echte uitschakeling der «ongewenschten». Maar op dit gebied zou de sociale actie er veel bij winnen indien het Roode-Kruis nauw en practisch samenwerkte met de openbare veiligheid, al ware het maar om de terugreis menschelijk te maken en ook om de aankomst van den belanghebbende voor te bereiden in het land dat het zijne is doch hem vaak vreemd is geworden. Daar ook zijn de onderzoekingen van den internationalen socialen dienst geboden.»

* * *

Hetzelfde lid heeft gewezen op het doel nagestreefd door het Comité voor hulpverlening aan de vreemdelingen, van het Roode-Kruis van België.

Dit doel wordt beschreven in een artikel in October 1935 verschenen in *Revue internationale de la Croix-Rouge* (3).

«Vanaf zijn eerste vergadering, op 16 October 1933, heeft het Comité een werkplan vastgesteld. Het beoogde:

» 1° De theoretische studie aan te vatten van de voorwaarden van bijstand repatriëering en uitdrijving, toegepast op de vreemdelingen in België. In den loop van latere vergaderingen hoorde het over deze verschillende ontwerpen belangwekkende verslagen van verschillende leden.

» Het Comité hield zich inzonderheid regelmatig op de hoogte van de werkzaamheden van den *Internationalen Dienst Nansen voor de vluchtelingen* en van de *raadgevende intergouvernementele voor de vluchtelingen*, van den Volkenbond. Het volgde insgelijks de werkzaamheden van het Comité van deskundigen, dat vergaderde te Genève van 4 tot 9 December 1933 en dat een *ontwerp van overeenkomst voor hulpverlening aan de vreemdelingen opmaakte*.

» Ten slotte, volgde het Comité aandachtig der werkzaamheden van de internationale inrichting van den arbeid, die hebben geleid tot de overeenkomst betreffende het *behoud der rechten op het pensioen van de uitwijkende arbeiders*.

» Het volgde ook de werkzaamheden van de *Vaste Commissie der uitwijkingen* van het Internationaal Arbeidsbureau. Dank zij zijn Belgischen voorzitter werkte het mede met de *Vaste Conferentie der private vereenigingen voor de bescherming der uitwijkingen*.

» Het Comité wordt eveneens op de hoogte gehouden van de ontwerpen van centralisatie van het werk der vluchtelingen, alsmede van de ontwerpen betreffende het vestigen van uitgeweken vreemdelingen in de kolonies, inzonderheid in Belgisch-Congo;

2° Het Comité houdt zich vervolgens bezig met het aanknoopen van betrekkingen met de vreemde *Roode-Kruisvereenigingen* of met andere organisaties die gespecialiseerd zijn in de hulpverlening aan de uitwijkingen. In sommige landen werd er een kostbare medewerking beloofd en sedertdien verwezenlijkt door de nationale Roode-Kruisvereenigingen. Vermelden wij in het bijzonder: het Duitsche Roode-Kruis, het Oostenrijksche Roode-Kruis, het Hongaarsche Roode-Kruis en het Poolsche Roode-Kruis; dit laatste heeft trouwens een officieel afgevaardigde in België. In andere landen moest men zich wenden tot andere organisaties, inzonderheid tot den *Internationalen Migration Service* die groote diensten bewees in Frankrijk en in andere gewesten.

» Regelmatig opgemaakte dossiers laten thans aan het Belgisch Comité voor hulpverlening toe onmiddellijk medewerking te vinden bij de meeste andere landen;

» 3° Het Comité ging ten slotte over tot het opmaken van fiches over individuele gevallen onderzocht in België en trachtte, in den loop van vrij talrijke vergaderingen, besluiten te trekken uit de stelselmatige studie van deze types-gevallen.

» Het is in volledige overeenstemming met de organisaties, die zich met soortgelijke vraagstukken bezighouden, dat het Roode-Kruis van België zijn werk van hulpverlening aan de vreemdelingen verwezenlijkt. Zijn arbeid was tot nog toe enkel een proefneming, waarvoor het zal beroep doen op den actieven goeden wil van alwie daaraan wil medewerken, maar die nochtans een eerste stap blijkt te zijn op den weg der stelselmatige inrichting van een internationale hulp die zou beantwoorden aan den wensch uitgedrukt door de «ronde tafel» van het internationale Roode-Kruis, vergaderd te Genève in Juli 1933, en waar de Voorzitter Max Huber zoo welsprekend beroep deed op de internationale toenadering en op de menselijke solidariteit. »

* * *

Dit verslag werd door uw Commissie eenparig goedgekeurd, alsmede het ontwerp van begrooting.

De Verslaggever,
Baron MEYERS.

De Voorzitter,
A. LIGY.

1) Verslag van den heer Collignon «Union de droit pénal», bladz. 6.

(2) Wat betreft de vonnissen bij voorraad, zie Olivier Malter, «Revue générale des Assurances et des Responsabilités 1934», n° 17921.

(3) Albert François, «Revue internationale de la Croix Rouge», 17e jaar (October 1935, blz. 735-745).

BIJLAGE I.

Statistische opgave van de bedrijvigheid der meest belangrijke Hoven en Rechtbanken.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

A. — Burgerlijke, handels- en fiskale zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933	2.507	2.301	4.406
1934	2.340	2.490	4.292

B. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933	1.900	2.388	1.023
1934	2.070	2.836	257

HOF VAN BEROEP TE GENT

Burgerlijke - en Handelszaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	566	439	127
1934-1935	594	223	371

Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	838	838	—
1934-1935	867	858	9

HOF VAN BEROEP TE LUIK

A. — Burgerlijke en Handelszaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	800	731	964
1934-1935	680	731	911

B. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	1.131	1.190	34
1934-1935	1.769	1.739	64

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE ANTWERPEN

A. — Burgerlijke zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	3.137	2.761	7.702
1934-1935	3.085	7.702 (of van rechtwege afgevoerd).	3.768

B. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	5.928	5.871	145
1934-1935	5.427	5.296	276

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	10.235	9.243	10.137
1934-1935	7.617	9.130	8.624

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE BRUSSEL

A. — Burgerlijke zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933	8.970	8.896	11.333
1934	8.785	15.352 (*)	6.514

B. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	7.492	7.048	444
1934-1935	7.894	7.251	643

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE LUIK

A. — Burgerlijke zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933	1.690	1.370	3.007
1934	1.870	1.902	3.014

B. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933	3.468	3.468	108
1934	3.409	3.014	493

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE CHARLEROI

A. — Burgerlijke zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	1.710	1.287	1.192
1934-1935	1.617	1.174	1.016

B. — Handelszaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	3.413	2.514	1.364
1934-1935	2.385	2.267	1.298

C. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	2.968	2.705	792
1934-1935	3.019	3.012	799

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	32.854	31.466	12.063
1934-1935	22.667	27.181	9.058

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE GENT

I. — Burgerlijke Zaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	965	567	398
1934-1935	1.033	655	378

II. — Strafzaken.

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	2.716	2.872	456
1934-1935	3.076	3.247	776

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	4.093	2.832	1.261
1934-1935	3.420	2.180	1.240

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LUIK

	Ingeleid.	Beëindigd.	Te vonnissen.
1933-1934	6.643	6.941	2.029
1934-1935	4.966	5.153	1.842

BIJLAGE II.

Vergelijkende tabel van het aantal magistraten in Verbreking, Hooger Beroep en Eersten Aanleg in 1914 en 1935

1914

HOF VAN VERBREKING

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitter	1	Advocaten Generaal	3
Raadsheeren	15		

HOF VAN BEROEP

Brussel

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitters	8	Advocaten Generaal	10
Raadsheeren	43	Substituten	3

Gent

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitters	2	Advocaten Generaal	4
Raadsheeren	18	Substituten	2

Luik

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	4
Voorzitters	3	Advocaten Generaal	5
Raadsheeren	24	Substituten	2

1935

HOF VAN VERBREKING

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitter	1	Advocaten Generaal	3
Raadsheeren	17		

HOF VAN BEROEP

Brussel

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitters	9	Advocaten Generaal	11
Raadsheeren	36	Substituten	4

Gent

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitters	2	Advocaten Generaal	4
Raadsheeren	14	Substituten	2

Luik

Eerste Voorzitter	1	Procureur Generaal	1
Voorzitters	3	Advocaten Generaal	5
Raadsheeren	18	Substituten	2 + 1

ter aanvulling.

(*) In dit getal zijn 8314 schrappingen meegeteld.

1914

RECHTBANKEN	Voorzitter	Onder-voorzitters	Rechters	Procureur des Konings	substituten van den procureur des Konings
Antwerpen	I	5	20	I	10
Mechelen	I	I	5	I	2
Turnhout	I	—	3	I	I
Brussel	I	9	31	I	17
Leuven	I	I	4	I	2
Nijvel	I	I	5	I	2
Bergen	I	2	11	I	5
Charleroi	I	5	19	I	8
Doornik	I	I	6	I	2
Gent	I	2	12	I	5
Oudenaarde	I	I	5	I	2
Dendermonde	I	I	6	I	3
Brugge	I	2	9	I	4
Kortrijk	I	I	6	I	3
Veurne	I	—	3	I	I
Ieper	I	—	3	I	I
Luik	I	4	16	I	8
Hoei	I	—	4	I	I
Verviers	I	I	6	I	2
Hasselt	I	—	3	I	I
Tongeren	I	—	3	I	I
Aarlen	I	—	3	I	I
Marche	I	—	3	I	I
Neufchâteau	I	—	3	I	I
Namen	I	I	6	I	2
Dinant	I	I	5	I	2

1935

RECHTBANKEN	Voorzitter	Onder-voorzitters	Rechters	Procureur des Konings	substituten van den procureur des Konings
Antwerpen	I	5	19	I	11 + 4 aanvulling.
Mechelen	I	I	4	I	2
Turnhout	I	—	3	I	I
Brussel	I	9	33	I	17 + 9 aanvulling.
Leuven	I	I	3	I	2
Nijvel	I	I	4	I	2
Bergen	I	2	12	I	5 + 2 aanvulling.
Charleroi	I	5	18	I	8 + 2 aanvulling.
Doornik	I	I	5	I	2
Gent	I	2	11	I	5
Oudenaarde	I	I	4	I	2
Dendermonde	I	I	6	I	3
Brugge	I	2	7	I	4
Kortrijk	I	I	6	I	3
Veurne	I	—	3	I	I
Ieper	I	—	3	I	I
Luik	I	4	16	I	8 + 3 aanvulling.
Hoei	I	—	5	I	1 + 1 aanvulling.
Verviers	I	I	8	I	2 + 1 aanvulling.
Hasselt	I	—	3	I	2
Tongeren	I	—	4	I	2
Aarlen	I	—	3	I	I
Marche	I	—	3	I	I
Neufchâteau	I	—	3	I	I
Namen	I	I	6	I	2 + 1 aanvulling.
Dinant	I	I	5	I	2

Gebruik der Talen in Gerechtszaken

Vraag tot interpellatie aan den heer Minister van Justitie,
door Mr H. Borginon

TOELICHTING

Doel der wet van 15 Juni 1935 is niet zoozeer, noch vooral uitsluitend geweest, het taalgebruik in gerechtszaken te regelen, dan wel de Kultureele toerusting van Vlaanderen aan te vullen met een door en door Nederlandsch geöriënteerden juristenstand, die den verbroken schakel tusschen volksgemeenschap en rechtsleven zou herstellen.

Een behoorlijke kenis van het Nederlandsch is een onmisbare vereischte voor benoemingen van magistraten in 't Vlaamsche land, en te Brussel, met inachtneming van het bijzonder regiem op hoofdstad en agglomeratie toepasselijk. Zulks volstaat echter niet: de magistratuur in Vlaanderen dient Vlaamschvoelend te zijn, ten einde haren rol in den kultureelen opbouw van ons volk te kunnen vervullen.

Aan deze eischen, die volkomen vrij zijn van elk nationalistisch fanatisme, zoowel als van vreemdelingenhaat, voldoen zeer talrijke benoemingen, gedaan o.a. te Brussel en te Antwerpen, sedert het tot standkomen der huidige regeering niet.

In 't bijzonder wordt b.v. te Brussel, nogal licht omgesprongen met de vereischten in taalopzicht te stellen aan plaatsvervangende magistraten.

Wat het Verbrekingshof betreft, daar schijnt de weerstand van een niet-onaanzienlijk gedeelte der magistratuur tegen het vervlaamschingsproces, vooral tot uiting te komen.

Tijdens de voorbereiding der wet, is aan de wenschen en bezwaren van het Hof van Cassatie tegenwet gekomen, in een mate die door de meeste Vlamingen overdeven werd aanzien.

Thans blijken de heeren geen benul te hebben van wat loyale medewerking aan de hervorming van ons rechtsleven van hen in dezen vergt.

De voorstelling van kandidaten door het Hof van Verbreking onlangs gedaan, zoowel voor benoemingen in eigen schoot, als voor de openstaande plaatsen van advocaat bij gezegd Hof, getuigde van klaarblijkelijke onwil en was een ware uitdaging en bespotting van het Vlaamsche Volk.

BALIELEVEN

VLAAMSCH-CONFÉRENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN WOENSDAG, 15 JANUARI 1936

De Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen hield op Woensdag, 15 Januari 1936, in de bovenzalen van het «Café des Billards», een vergadering die door zeer talrijke confraters werd bijgewoond.

In de eerste plaats werd het woord gevoerd door Mter Bouchery die met overtuiging een lans brak voor het doorvoeren van zekere wijzigingen in de inrichting van de stage. Goed gedocumenteerd en rijp doordacht lokte deze een levendige bespreking uit waaraan vooral jonge-

ren deelnamen: in de eerste plaats M. Willems, Heesters, Mallien en Torczyner. Het woord werd ook nog gevoerd door Mr Erkens, terwijl de Voorzitter, die terzelfder tijd de functie van Voorzitter der Kosteloze Rechtspleging «cumuleert», beloofde het zijne bij te dragen om zekere hervormingen van onmiddellijk praktisch nut door te voeren.

De tweede spreekbeurt werd gehouden door Mr René Victor die sprak over de nieuwe procedure inzake echtscheiding.

Voorstellen tot vereenvoudiging van de rechtspleging inzake echtscheiding werden verscheidene malen in het Parlement voorgebracht in 1891, in 1893 en in 1903. Verassend is het dat deze voorstellen uitgingen van katholieken, onder anderen van Van den Heuvel. De voorstellen tot vereenvoudiging gingen echter steeds gepaard met zekere nieuwe bemoeilijkingen. Zoo gebeurde het in 1905 toen de vereenvoudiging van het getuigenverhoor gecompenseerd werd door de verlenging van de schorsingsstermijn van 20 dagen tot 6 maanden.

De tegenwoordige wet is geïnspireerd door de vereenvoudiging die in 1919 in Frankrijk werd doorgevoerd. De oorsprong van de wet ligt in een voorontwerp opgesteld door den Raad van Wetgeving en in 1913 door Minister Masson in den Senaat ingeleid. Het ontwerp werd bestudeerd in den Senaat. Het werd in 1929 besproken in den Senaat, besprekingen die heel interessant waren van filosofisch standpunt uit en tijdens dewelke hoogstaande sprekers zooals Monseigneur Deploige, Rijckmans, Vauthier en Deswarte algemeene beschouwingen over de echtscheiding in het midden brachten, doch besprekingen die, anderzijds, voor de interpretatie van den tekst van de wet weinig nuttigs hebben bijgebracht.

In de Kamer werd een zeer kort verslag ingediend. Elf jaar later in December 1935 werd de wet door de Kamer in zeer weinige oogenblikken bekrachtigd.

In de procedure van echtscheiding onderscheiden wij twee fazen: een voorbereidende faze en een faze ten gronde. Aan de voorbereidende faze wordt niets veranderd. Integendeel, vanaf de dagvaarding, dat is vanaf het begin der tweede faze is de wijziging bijna volkomen. Artikels 240 tot 257 van het B. W. vallen weg en worden door andere voorschriften vervangen.

De dagvaarding voor de raadkamer wordt afgeschaft en voortaan zal worden gedagvaard inzake echtscheidingen zooals dit voor het gewoon recht gebeurt. De getuigenopgave zal theoretisch moeten gebeuren, zooals voor gewone zaken, drie dagen voor het rekwest. Nochtans blijft artikel 252 behouden zoodat praktisch de getuigenopgave zal moeten gebeuren vóór dat het vonnis dat beslist over het aanvaarden van het getuigenverhoor zal kunnen geveld worden.

Voortaan zal de pers geen verslag meer mogen uitbrengen over processen van echtscheiding; doch in zekere gevallen zal de Rechtbank zelf de publicatie in de pers moeten bevelen.

De persoonlijke aanwezigheid van partijen, tot op dit oogenblik vereischt, zal in de toekomst niet meer noodzakelijk zijn en de wetgever vindt het wenschelijker dat de partijen de debatten niet meer zouden bijwonen. Vroeger had de wetgever geoordeeld dat de aanwezigheid der partijen een verzoening zou kunnen in de hand werken. De wetgever van 1935 heeft integendeel — naar meening van spreker, terecht — geoordeeld dat het bijwonen der debatten eer de kloof moet vergrooten.

Voor wat de procedure bij verstek aangaat, bepaalt de wetgever dat er geen peremptie meer zal zijn; hij bepaalt verder dat de termijnen van verzet gelijklopend zullen zijn met de beroepstermijnen. Een belangrijke wijziging is dat de reconventionnele vraag voortaan door besluiten zal mogen ingeleid worden.

Nog verscheidene andere belangrijke wijzigingen besprak spreker zeer grondig. De wetgever heeft tot doel gehad de procedure te verkorten. Of hij daar in zal geluk

zijn blijft een open vraag. Volgens spreker zal dit afhangen van het feit of de Rechtbanken de zaken voortaan zullen uitstellen op vasten datum zooals dit vroeger het geval was, ofwel verzenden naar een rol waar zij dan hun beurt dikwijls tamelijk lang zouden moeten afwachten.

De voordracht van Mr Victor boeide de aanwezigen meer dan een uur. Zij werd gevolgd door een belangrijke bespreking waaraan talrijke aanwezigen deelnamen.

H. J.

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE DENDERMONDE

De dag van 18 Januari j.l. was voor de Orde der Advocaten te Dendermonde van zeer groote beteekenis. Na langdurige pogingen en allerlei palabers hadden enkele confrères het initiatief opgevat om eindelijk praktisch van wal te steken en onder den goedkeurenden zegen van den Raad der Orde en een glimlach vol welbehagen en zalig geluk van onzen sympathieken Deken, werd zonder verdere discussie een eerste vergadering beroepen van de «Conferentie der Jonge Balie».

Ongeveer twintig confrères hadden elkander rendez-vous gegeven in de groote zittingszaal van het Gerechtsgebouw, waar Mr Seghers, omringd van de leden van den Raad, de Conferentie voor geboren verklaarde en na een kort inleidend woord over de beteekenis van deze Conferentie in den schoot der Orde, dit woord overgaf aan de vergaderde confrères om zich in volle onafhankelijkheid een eigen bestuur te verkiezen. Het is vanzelfsprekend dat deze verkiezing de bijna totaliteit van de uitgebrachte stemmen op enkele selecte namen vereenigde: — of hier een kwestie van collectieve massabegeestering in het spel is weten wij niet.

In elk geval de eenstemmige uitspraak van de vergadering bracht Mr J. De Vos (Dendermonde) in den voorzitterszetel, Mrs J. Van Haelst (St Niklaas) en L. Moeyersoen (Aalst) in de ondervoorzitterszetels, en Mr Piret (Dendermonde) op de bank van den secretaris.

Vanzelfsprekend werd deze verkiezing onderlijnd door een daverend applaus. Meer dan waarschijnlijk hield dit applaus verband met een speculatie op de vrijgevigheid der nieuwe bestuurders en in hoofde van dezen die het geestdriftig geluid veroorzaakten.

Mr J. De Vos betuigde zijn dank en mede dezen van de andere functionarissen voor het in hen gestelde vertrouwen. (Deze formule is verondersteld gekend te zijn). Onuitgegeven tot op heden is de uitweiding van Mr De Vos in dit verband over «patatten» en andere huiselijke benodigdheden.

De Secretaris, na deze plantaardige verhandeling, vergastte de leden op een meer juridisch onderwerp. De titel ervan luidde «Krot... en krottigaards door de eeuwen heen». Op een onderhoudende wijze sprak Mr Piret over de verhoudingen van schuldenaars en schuldeischers in het Romeinsche Recht, over het ontstaan der faillissementen en Bankbreuken in de Middeleeuwen om de evolutie ervan na te gaan in het oude Fransche recht en ten slotte de verschillende moderne Europeesche Wetgevingen onder de loupe te nemen. Niemand had er zich aan verwacht onder dezen zeer volkschen titel zoo veel interessante en wetenschappelijke dingen te vernemen.

Met deze lezing was ook het eerste gedeelte van de ceremonie afgehandeld.

Over de gastronomische oefeningen die daarna werden gehouden kunnen wij alleen zeggen dat zij gekenmerkt waren door den echten geest van confraterniteit die alle bijeenkomsten van de Dendermondsche advocaten kenmerken. De toasten en tafelspeeches ontwaardden stilaan in een geestig spiegelgevecht waarbij vooral gezocht werd naar den waren vader van den jongen spruit. Niettegenstaande de scherpe pleidooien van Mrs Callewaert, Broeckart, Van Haelst, De Vos en last not least het

«zwaargewicht» der stagiaires Mr Van Poucke, die om beurten in deze geboorte bewijzen wilden zoeken van epicurisme en stoïcisme, is men er niet in geslaagd den paterfamilias te ontdekken.

Vaderloos, maar flink en springlevend, ga de Jonge Conferentie thans haren weg door het leven van onze Dendermondsche Orde. Moge zij bijdragen tot het onderhoud van de oude beproefde tradities en het hooghouden van een intellectueel leven onder de advocaten, voor dewelke zij een midden moet zijn, waar men in eigen kring en zonder vooringenomenheid op een hoog plan de verschillende problemen moet kunnen bespreken die onze huidige samenleving beroeren.

Dat de «Conferentie der Jonge Balie» vooral aan deze aspecten hare aandacht schenke en zij zal nuttig werk verrichten.

W. M.

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP DER BALIE VAN BRUSSEL

Op aanstaande Dinsdag, 4 Februari, ten 2.30 ure stipt, in de zaal van de Eerste Kamer van het Hof van Beroep, worden de pleitoefeningen voortgezet door Mters Van Houwe en Walckiers.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — 11e jaargang Nr 4. — 25 Januari 1936. — Mr. C. A. J. Hartzfeld: Schijn en wezen in het recht. — Mr. K. Denijs: Kan Nederland van Indië iets leeren in zake verbetering der Kantongerechtsprocedure? — Opmerkingen en mededeelingen. — Uit de literatuur. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

RECHTSKUNDIG TIJDSCHRIFT. — 31e jaargang. — 1936. — Januari-Februari Nr 1. — In memoriam: Mr. Hector Le Bon. — I. STUDIEN: De Theorie van het Geschapen Risico, door Mr. R. van Lennep. — Hypotheekrecht op onverdeelde aandelen door Prof. Mr. Pr. Thuisbaert. — II. RECHTSPRAAK: Beknopte Fiskale Rechtspraak, door Prof. Mr. Jos. De Weerd en Dr. Jos. Rondou. — III. Nota's en mededeelingen. — Boekbespreking.

ZAAIEN. — Maandschrift. (1).

Het laatste nummer van het verlopen jaar brengt een artikel over de veertig-urenweek, de rationeele opvoeding en de oorlogsmentaliteit.

De inhoudstafel, die het nummer sluit, laat toe zich een gedacht te vormen over de alzijdigheid van het blad: bijdragen over schilderkunst, toneel, letterkunde wisselen af met studies over recht, sociologie, natuurwetenschappen en doctrinaire navorschingen.

Tusschen de lijst van de medewerkers merken wij onder meer de namen op van vooraanstaande personen, zooals: Prof. M. Sabbe, R. Victor, H. Van de Walle, P. Brien, L. De Brouckère, R. Roemans, P. Collaer, enz.

Dit tijdschrift wordt uitgegeven door de Vlaamsgezinde studenten van de Brusselsche Hoogeschool en is gesteund op het principe van het vrij onderzoek.

Voor den tweeden jaargang worden nieuwe rubrieken aangekondigd: maandelijksche overzichten der wereldgebeurtenissen en periodieke recensies over literatuur, schilderkunst en muziek.

Wij zien nieuwsgierig deze nieuwe prestaties te ontmoet.

P. D.

(1) Prijs der abonnementen: gewoon 10 fr., eere, 20 fr., ondersteund vanaf 25 fr.
Secretariaat: Veemarkt, 60, Mechelen.
Postcheck: T. Smets, 415.178.

De Vliet, Nationalestr., 46, Antwerpen, A. Somville, best.